

A józsefvárosi pénzbeli ellátások átalakításának konceptiója

Tárgyalja: Budapest Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete

Képviselő-testületi ülés: 2023. október

A Budapest Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete a /2023. (.....) számú határozatával fogadta el.

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	3
2. Bevezetés	7
3. Jogszabályi háttér	9
4. Helyzetelemzés.....	10
4.1. A Józsefvárosban élők lehetséges rászorultsági indikátorai.....	11
4.2. Szétaprózódott helyi támogatási rendszer.....	12
5. A pénzbeli ellátások átalakításának átfogó céljai, horizontális javaslatok.....	14
5.1. Önkormányzati támogatások elérésének növelése	14
5.2. Rendszeres, kiszámítható támogatások súlyának növelése.....	15
5.3. Jobb igazodás a különböző háztartások teherbíró képességéhez.....	15
6. Lakhatási támogatás bevezetése.....	18
7. Sajátos élethelyzethez kötődő települési támogatások átalakítása	22
7.1. Gyermekes háztartásokat célzó támogatások.....	22
7.1.1. Bölcsődéztetési támogatás.....	22
7.1.2. További, gyermekes háztartásokat célzó támogatások	24
7.2. Gyógyszer és segédeszköz támogatás	24
7.3. Ápolási támogatás	25
8. Lakhatási hátralékok kezeléséhez kapcsolódó támogatások	27
8.1. A hátralékkezelési támogatás (HKT) átalakítása	29
8.2. Nagyösszegű önkormányzati lakbér hátralékok kezelése	31
9. Rendkívüli települési támogatások kiigazítása	33
10. A pénzügyi ellátások átalakításának költségvetési hatásai	36
11. A új támogatási rendszer bevezetése, működtetése	40

1. Vezetői összefoglaló

A VIII. kerület lakosságát jellemző mutatók budapesti összehasonlításban tartós és komoly szociális problémák jelenlétére utalnak. A helyzetelemzésben vizsgált mutatók alapján hozzávetőlegesen 2 500-3 500 háztartás közé tehető a kerületben élő rászorulóknak száma, akiknek csak kisebb részét képes elérni a jelenlegi szociális rendszer.

A támogatási rendszer egyik legszembetűnőbb eleme, hogy a rendelkezésre álló támogatásokat kevesen veszik igénybe, különösen a kerületi rászorulóknak magas becsült számához képest. Egyik jelen keretek között folyósított támogatási jogcímen keresztül sem érjük el a kerületben élő rászorulóknak ötödét. Látványos az összes folyósított támogatás között a rendszeres támogatási formák alacsony aránya is. Amennyiben eltekintünk a támogatási rendszer egyharmadát kitevő hátralékkezelési támogatásoktól, csupán 14 százalék az aránya azoknak a jogcímeknek, amelyek rendszeresen és kiszámíthatóan segítik a rászoruló lakosság jövedelempótlását. Szintén problémás az alacsony elérésű és volumenű jogcímek sokasága. 2022-ben mindössze három támogatási forma érte el az 5 000 forintos átlagos havi támogatási szintet háztartásonként.

A helyzetelemzésben feltártak alapján a pénzügyi ellátások átalakításának átfogó céljai a következők:

- önkormányzati támogatások elérésének növelése,
- a rendszeres támogatások súlyának növelése, és
- jobb igazodás a különböző háztartások teherbíró képességéhez a támogatások szabályainak kialakítása során.

A javasolt támogatási rendszer központi eleme a legrászorultabb családok számára elérhető, viszonylag magasabb összegű lakhatási támogatás. További rendszeres jövedelem kiegészítő támogatásokat tudnak igénybe venni a hozzátartozójukat otthon ápoló, illetve a magas gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz költségeket viselésére kényszerülő családok. A rászoruló gyermekes családok számára születési, bölcsődéztetési, illetve beiskolázási támogatás lesz elérhető. A támogatási rendszer további fontos pillére a megfelelően rugalmas, ugyanakkor a befizetéseket ösztönző hátralékkezelési támogatás. A rendkívüli települési támogatások célja az új rendszerben az egyes háztartások életében bekövetkező krízishelyzetek enyhítése, egy-egy magasabb összegű, eseti támogatáson keresztül. Az új rendszerben a háztartás összetételét is figyelembe vevő, úgynevezett ekvivalens jövedelem határok meghatározása során egységesen a Lakásrendeletben jelenleg is alkalmazott fogyasztási egység skála alkalmazását javasoljuk, mivel ez empirikus adatok alapján jobban leköveti az egyes háztartástípusok kiadásai közötti különbségeket.

Lakhatási támogatás

A támogatás célja, hogy a háztartás csak jövedelme egy meghatározott részét legyen kénytelen a lakhatási kiadások fedezésére fordítani. A támogatás egy bizonyos összegig kipótolja az elismert lakásköltségek és a háztartás jövedelmének meghatározott hányada közötti különbséget. Az elvárt jövedelmi hányad a háztartások ekvivalens jövedelmének függvénye: alacsonyabb hozzájárulást várunk el a lakásköltségek viselésében az alacsonyabb jövedelmű háztartásoktól. A javasolt támogatási paraméterek mellett a támogatás legkisebb összege 3 000, legmagasabb összege 50 000 forint havonta, melyet elsősorban természetben, másodsorban készpénzben javasolunk folyósítani. A támogatás esetében a jövedelemhatárok a támogatási képletből adódnak: azok a háztartások nem jogosultak támogatásra, amelyek a támogatási képlet alapján elegendő jövedelemmel rendelkeznek

az elismert lakásköltségek megfizetésére. A támogatás a lakáshasználat jogcímére tekintet nélkül illeti meg az igénylő háztartásokat, tehát bérlők, szíveségi lakáshasználók és tulajdonosok egyaránt igénybe vehetik.

A jogosultság feltétele, hogy a támogatott háztartás legalább egy tagja rendelkezzen bejelentett józsefvárosi lakcímmel vagy tartózkodási hellyel és életvitelszerűen éljen egy kerületi lakásban. A szociális szolgáltató igazolása alapján azonban olyan háztartások is részesülhetnek lakhatási támogatásban, amelyek esetében egyik háztartástag sem rendelkezik kerületi bejelentett lakcímmel vagy tartózkodási hellyel, abban az esetben, ha az igénylő legalább 6 hónapja a Családsegítő Szolgálat gondozásában áll, és ez időszak alatt végig életvitelszerűen Józsefvárosban élt.

Sajátos élethelyzethez kötődő települési támogatások átalakítása

Gyerekes háztartásokat célzó támogatások

A bölcsődéztetési támogatás 2023. májusában bevezetett a kerületben élő alacsony jövedelmű családok gyermekeinek bölcsődébe járását elősegítő feltételes készpénz transzfer. Éves összege 60 000 forint, melyet 20 000 forintos részletekben folyósítunk. A támogatást a kerületben bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező háztartások mellett olyanok is igénybe vehetik, akik esetében a JSzSzyK vagy a védőnő igazolja a kerületi lakóhelyet. A támogatás felső jövedelmi korlátja 100 000 forint egy főre eső jövedelem, a jogosultság további feltétele a legalább 18 hónapos életkor, ennél fiatalabb gyermek után a háztartás kizárólag a JSzSzyK vagy a védőnő külön javaslata alapján részesülhet támogatásban. A jelenleg is elérhető születési és iskoláztatási támogatás esetén javasoljuk a támogatás összegének növelését, a születési támogatás esetén a jövedelem határ megemelését.

Gyógyszer és segédeszköz támogatás

Ez a támogatás olyan személyeknek jár (jelenleg is), akik egy bizonyos jövedelem határ alatt jövedelmüknek legalább 20 százalékát kénytelenek gyógyszer- vagy gyógyászati segédeszköz kiadásokra fordítani. Javasoljuk a jelenleg fix összegű támogatás differenciálását és a jövedelem határ egységesítését és megemelését. A javasolt konstrukció logikája aszerint egészíti ki a jogosult jövedelmét, hogy a gyógyszerre/gyógyászati segédeszközre fordított összeg ne haladja meg a jövedelem 20 százalékának 9 000 forinttal növelt összegét. A gyógyszertámogatás összege legalább 9 000, de legfeljebb 20 000 forint.

Ápolási támogatás

A támogatás célja a Magyar Államkincstár által folyósított ápolási díj kiegészítése. Ápolási díjban családtagjukat otthonápoló hozzátartozója részesülhet: egyrészt olyan igénylők, akik ápolási díjban részesülnek, másrészt pedig azok a tartósan beteg, de 18. életévét betöltött hozzátartozókat otthon ápoló személyek, akik a Szocvtv. szabályozása alapján ápolási díjra nem jogosultak. A jelenleg rendkívül alacsony eléréssel működő támogatás esetében javasoljuk a támogatási jogcím jövedelmi korlátjának eltörlését, így a támogatás elérhetővé válik minden hozzátartozóját otthonápoló igénylő számára, valamint a támogatási összeg megemelését, úgy, hogy azok, akik az állami támogatásban egyáltalán nem részesülnek magasabb összegű önkormányzati támogatásra legyenek jogosultak.

Lakhatási hátralékokhoz kapcsolódó támogatások átalakítása

A jelenleg elérhető támogatások közül a jövőben javasoljuk a hátralékiegyenlítési támogatás kivezetését, mivel ez a támogatási forma alkalmatlan az Önkormányzat felé fennálló lakbér és különszolgáltatási díjhátralékok rendezésének elősegítésére. A hátralékkezelési támogatás (HKT) többféle lakhatási hátralék kezelésére igénybevehető, alapvető megközelítésében jól működő támogatási forma. A javaslat a jelenlegi konstrukció részletszabályainak átalakítását, valamint egy olyan időszakos adósságrendezési akcióprogram elemeit tartalmazza, amellyel a nagyszámú Önkormányzat felé fennálló lakbér és különszolgáltatási díj tartozások reálisan kezelhetők.

A HKT esetében a javaslat célja, hogy a támogatás mind igénylésében, mind folyósításában a jelenleginél nagyobb rugalmassággal segíti a támogatás igénybevételét. A támogatás az 1 forintnyi befizetés után járó 1 forintnyi támogatás elvének alkalmazásával könnyen átláthatóan, jelentős mértékben ösztönzi a hátralékkezelésben való részvételt. A vagyonkezelő nyilvántartás alapján jelenleg 53 olyan háztartás él önkormányzati tulajdonú lakásban, amelyek 1 millió forintot meghaladó lakbér, illetve különszolgáltatási díj hátralékkal rendelkeznek. Ezen háztartások helyzetének rendezésére egy olyan egyszeri, átmeneti adósságrendezési konstrukciót javaslunk, amely a rendelet elfogadását követően 12 hónapos időablakban lehetővé teszi a teljes felhalmozott tartozás egészének bevonását a hátralékkezelésbe 75 százalékos támogatási intenzitás mellett. A hátralékrendezés egyszerűsége és konkrét szabályai biztosítják, hogy ne legyen nemfizetést ösztönző hatása. Emellett javasoljuk a Lakásrendeletben szabályozott részletfizetési megállapodás szabályainak részleges kiigazítását is.

Rendkívüli települési támogatások átalakítása

Javasoljuk mind a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetben, mind a létfenntartási gondokkal küzdő személyek által igénybe vehető támogatás esetén a jogosultsági korlát 150 000 forint/fogyasztási egység/hó összegre emelését, továbbá, egyes jogcímelek esetén a támogatási összegek emelését, illetve hozzáigazítását a Konceptió többi eleméhez. Ezen kívül javasoljuk a rendkívüli élethelyzetben elérhető támogatások között a háztartástag hirtelen betegsége esetén a igénybevehető támogatási eset bevezetését.

A javasolt támogatási konstrukciók költségei

Az ideai költségek számítása során 2023. novemberi 1-i bevezetéssel kalkuláltunk. Az új támogatási rendszer éves többletköltsége mintegy 400 millió Ft. A paraméterek megfelelő módosításával ez az összeg a költségvetési lehetőségek függvényében kalibrálható.

Támogatás típus	2022		Javaslat		
	Ráfordítások	Igénybe vevők száma	Becsült költségigény 2024-ben	Becsült költségigény 2023-ban	Igénybe vevők becsült száma
Lakhatási támogatás			303 000 000 Ft	51 700 000 Ft	1800
Bölcsődéztetési támogatás			15 000 000 Ft	2 500 000 Ft	239
Születési támogatás	135 000 Ft	9	6 300 000 Ft	1 050 000 Ft	211
Első osztályosok	1 000 000 Ft	200	3 000 000 Ft	500 000 Ft	200

támogatása					
Ápolási támogatás	190 000 Ft	3	50 000 000 Ft	6 240 000 Ft	156
Gyógyszer és segédeszköz támogatás	3 888 000 Ft	57	18 000 000 Ft	3 000 000 Ft	100
Oltási támogatás	73 568 Ft	3			
Hátralékkezelési támogatás	23 170 216 Ft	148	40 000 000 Ft	5 833 000 Ft	200
Hátralékkiegyenlítési támogatás	0	0			
Lakás megsemmisülése/ Bűncselekmény/szabály sértés áldozata	60 000 Ft	1	500 000 Ft	83 000 Ft	12
Temetési költségek	2 300 000 Ft	45	4 600 000 Ft	767 000 Ft	45
Betegség esetén			1 500 000 Ft	250 000 Ft	
Gázszolgáltatásból való kizárás (jelenleg települési támogatás)	0	0	500 000 Ft	83 000 Ft	16
Létfenntartási gonddal küzdőknek	28 370 000 Ft	521	30 000 000 Ft	5 000 000 Ft	521
RTT koronavírus járvány	1 450 000 Ft	43			
COVID-oltási támogatás (2021. évi egészségvédelmi támogatás)	1 620 000 Ft	78			
Méltányosságból	2 988 768 Ft	30	3 000 000 Ft	500 000 Ft	30
Rendkívüli hatáskörben	325 215 Ft	5	1 000 000 Ft	170 000 Ft	
Fűtési és rezsitámogatás	5 592 000 Ft	340			
Bérlettámogatás			20 000 000 Ft	3 330 000 Ft	
Összesen	71 162 767 Ft		496 400 000	81 006 000 Ft	

A koncepció elkészítésében a Polgármesteri Hivatal, a Józsefvárosi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ, valamint a JGK Zrt. munkatársai működtek közre: Bényei Zoltán, Cser-Szőke Ágnes, Dombrowszky Borbála, Kerékgyártó Anna, Kollár Sándor, Molnár György, Nagy Ibolya, Nagy Ferenc, Sipos Alexandra, Szalva Judit, Szűrszabóné Tóth Tímea, Udvarhelyi Tessa, Takács Gábor, Varga Dorottya.

A koncepció elkészítését koordinálta: Kerékgyártó Anna

2. Bevezetés

Az előző ciklusból egy sok szempontból elavult, toldozott-foldozott, feladatait csak részben ellátó szociális támogatási rendszert örökölt a Józsefvárosi Önkormányzat. A szociális ellátásokra nagy csapást mért, hogy 2015-ben a kormányzat megszüntette az országosan egységes lakásfenntartási támogatást. Ezt a hiányt az önkormányzatok jelentős része nem tudta pótolni. Eddig ebbe a körbe tartozott a Józsefvárosi Önkormányzat is, most egy **új józsefvárosi szociális modell** elfogadásával érdemben tudunk változtatni a helyzeten.

Az úgynevezett szociális törvény (1993. évi III. tv.) értelmében ma Magyarországon „akkor nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 90%-át” (33.§ (2)). Behelyettesítve ide a szép nevű szociális vetítési alap összegét, amit még csak nem is törvény, hanem egy kormányrendelet (613/2022. (XII.9.)) határoz meg, azt kapjuk, hogy a kormány szerint 2023 Magyarországon biztosított a megélhetés, ha egy egyedülálló személy jövedelme eléri a havi 25.650 Ft-ot. Vagy egy két felnőttből és két gyerekből álló családé a 89.775 Ft-ot. Mi nem így gondoljuk.

Ebben a ciklusban már eddig is lényeges változtatásokat hajtottunk végre a helyi szociális rendeleten. A legfontosabb, hogy átalakítottuk, életszerűbbé tettük a díjhátralék-kezelés szabályait és intézkedéseket hoztunk a hátralékok felhalmozásának megakadályozása érdekében. Ennek meg is lett az eredménye, az elmúlt években csökkent a lakásokban bent élők által felhalmozott hátralékok összege. A járvány idején rendkívüli Covid-segélyt vezettünk be, ami sok józsefvárosi családnak segített átvészelni a járvány legnehezebb hónapjait. A 2023. májusi képviselő-testületi ülés döntött egy új megoldás, a bölcsődéztetési támogatás bevezetése mellett. De megmaradt a szükségessége a nagyobb léptékű átalakításnak, aminek a feltételeit az elmúlt évek felelős és korrupciómentes gazdálkodása teremtette meg.

Az alapértékek, amelyekre az újonnan kialakítandó szociális támogatási rendszer épül a biztonság, az emberség, az ésszerűség és az odafigyelés a sajátos élethelyzetekre. Törekszünk a tényadatokon és szakmai elemzéseken nyugvó megoldások kialakítására, ezért a koncepció kidolgozása során támaszkodtunk a kerület két szegényebb negyedében, a Magdolna és az Orczy negyedben lezajlott adatfelvételre és a Budapest Intézet elemző tanulmányára.

A polgármesteri programnak megfelelően az új józsefvárosi szociális modell alappillére a **lakhatási támogatás**. A nehéz körülmények között élők számára különösen fontos a kiszámíthatóság. Ezért a lakhatáshoz kapcsolódó korábbi eseti támogatások helyett, amelyeknek az összege és az időzítése se volt tervezhető, egy havi rendszerességgel kapható támogatási forma lépett, amelynek összege szükség esetén ténylegesen hozzásegíthet a megélhetés biztonságához. Azt is el kell ismerni ugyanakkor, hogy a korábbi zuglói modellhez hasonló minimumjövedelem jellegű támogatási rendszert nem tudunk bevezetni, ez a zuglóihoz képest sokkal nagyobb forrásokat igényelne Józsefvárosban.

Az igazságosságot szolgálja, hogy a lakhatási támogatás nem korlátozódik az önkormányzati bérlőkre, azt a társasházi lakásokban élők vagy albérlők is igénybe vehetik lakhatási költségeik fedezésére.

A megélhetési biztonságot javítja, hogy az új modell jobban igazodik a különböző összetételű háztartások teherbíró képességéhez. A fogyasztási egységekről és ekvivalens jövedelemről szóló, nagyon technikainak tűnő részek valójában arról szólnak, hogy a modell jobban figyelembe veszi a kis méretű háztartások problémáit.

A korábbinál kiszámíthatóbb és a nehéz helyzetben érdemi segítséget nyújtó támogatási összegek bevezetése mellett intézkedéseket teszünk a potyautasok kiszűrése érdekében. Speciális szabályok bevezetése mellett ennek része a szociális ellátó rendszerben dolgozók (a JSZSZGYK és a hivatal illetékes munkatársai) szakmai kompetenciájára való intenzívebb támaszkodás is. A rendszeres támogatás mellett továbbra is megmarad a rendkívüli települési támogatás, ami így valóban a rendkívüli esetek megoldását segítheti, nem a lakhatási költségeket hivatott kiegészíteni.

Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján tovább javítjuk a hátralékkezelési rendszert, megszüntetve az alkalmatlannak bizonyult megoldásokat is. Sort kerítünk egy örökölt probléma, a felhalmozódott nagy összegű hátralékok felszámolására. Ebben az ésszerűség a vezérfonalunk: olyan megoldást dolgoztunk ki, ami ösztönöz a hátralékok rendezésére és ezáltal várhatóan növelni és nem csökkenteni fogja az önkormányzat bevételeit. Fontos szempont a hajléktalanná válás megelőzése.

A rohamosan romló állami egészségügyi ellátás körülményei között még nagyobb feladat hárul a helyi önkormányzatokra, a józsefvárosiak érdekében kénytelenek vagyunk állami feladatokat is magunkra vállalni. A korábbinál igazságosabb, a gyógyszer és gyógyászati segédeszköz költségeknél a megélhetési költségekhez viszonyított súlyát jobban figyelembe vevő, különösen az időseket jobban segítő, a korábbinál nagyobb összegű gyógyszer és segédeszköz támogatási rendszert vezetünk be. Kiegészítjük a fogyatékos vagy tartósan beteg hozzátartozókat otthon ápolók elfogadhatatlanul alacsony összegű állami ápolási díját.

Évről évre visszatérő probléma volt már hosszú ideje, hogy a szociális támogatásokra szánt nem túl magas költségvetési keretek egy része kihasználatlanul maradt. Ennek a támogatások kiszámíthatatlansága, az elérhető összegek csekély mértéke mellett oka volt az eljárások bonyolultsága és az információhiány. Az új szociális koncepció fontos eleme, hogy segítse a ténylegesen rászorulóknak minél jobb elérését és egyszerűsítse, ésszerűsítse az eljárásokat.

3. Jogsabályi háttér

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) alapján a szociális biztonság megteremtése és megőrzése – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaiért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak közös feladata. A törvény meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit: rendelkezik az időskorúak járadékáról, az aktív korúak ellátásáról, a gyermekek otthongondozási díjáról, az ápolási díjról, a közgyógyellátásról, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságról. Emellett lehetővé teszi azt is, hogy a helyi önkormányzatok ezeken túl, saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapítsanak.

A 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban: Gyvtv.) szabályozza a kötelezően nyújtott gyermekvédelmi ellátások körét: a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, az ingyenes gyermekétkeztetést, és a gyermektartásdíj megelőlegezését, illetőleg az otthonteremtési támogatást.

A 2011. évi Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) lefekteti az önkormányzatok esetében helyben biztosítandó közfeladatok körét, amelyek közt kiemelten szerepelnek a szociális szolgáltatások és ellátások. A Szocvtv. alapján a kötelezően nyújtandó támogatások körén felül önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek mellett települési támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás állapítható meg.

A Józsefvárosi Önkormányzat a 10/2015.(III.01.) számú rendeletében (továbbiakban: Szociális rendelet) szabályozza az Önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokat. Települési támogatást állapít meg hátralekkelési szolgáltatás (hátralekkelési támogatás, hátralekkelési támogatás), illetve gyermekellátás (gyermekszületési, gyermekétkeztetési, táboroztatási és iskolakezdési támogatás) körében, valamint gyógyszer-támogatás, ápolási támogatás, oltási támogatás és gázszolgáltatásból való kizárás időtartamára nyújtott támogatás keretében. Mindemellett eseti jelleggel igénybe vehető rendkívüli települési támogatási keretet tart fenn a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerülők (temetés, lakásmegsemmisülés, bűnelkövetés), az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdők számára, valamint a fűtési és rezsiköltség enyhítése érdekében. E három jogcím mellett negyedikként a Szociális, Egészségügyi, Lakásügyi és Oktatási Bizottság dönthet méltányossági okokból rendkívüli települési támogatás megítéléséről, továbbá a Sztv. 7. § alapján ötödik jogosultságként a támogatáskezelő Családtámogatási Iroda rendkívüli hatáskörben dönthet rendkívüli települési támogatás megítéléséről, amennyiben ennek hiánya a rászoruló életét, testi épségét veszélyezteti.

Az önkormányzati lakások bérbeadására vonatkozó szabályokat a 31/2022 (X. 20.) számú önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Lakásrendelet) szabályozza. A Lakásrendelet tartalmazza a szociális lakbér, valamint lakbér illetve különszolgáltatási díj hátralék felhalmozása esetén a részletfizetési megállapodás szabályait.

4. Helyzetelemzés

A VIII. kerület lakosságát jellemző mutatók budapesti összehasonlításban tartós és komoly szociális problémák jelenlétére utalnak, bár a kerület társadalma korántsem tekinthető homogénnek. Miközben a Magdolna és az Orczy negyedekben a társadalmi kirekesztődés halmozott kockázatait mutató szegregátumok is megtalálhatók, addig más városrészek, így a Palotanegyed és a Tisztviselőtelep, magasabb társadalmi státuszú csoportoknak is otthont ad.

A kerület állandó lakossága 73 675 fő volt a 2022. január 1-jel állapotot tükröző becslés szerint, ami Budapest összlakosságának nagyjából 4,3 százalékát képviseli. Az összes budapesti kerület közül, Józsefvárosban él a legtöbb magát romának valló személy, a 2011-es népszámlás alapján arányuk a kerület népességén belül 4 százalék, ami azonban vélhetően alul becslés. A demográfiai folyamatok enyhe természetes fogyást jeleznek, amit a kerületbe költözők migrációs többlete az utóbbi évtizedben többnyire ellensúlyozott. Ebből a szempontból figyelmet érdemel, hogy Józsefvárost jelentős, a budapesti kerületek rangsorában a második legmagasabb értéket mutató, be- és kiköltözési arányok jellemzik (2018-ban mindkét esetben 5 százalék feletti értékkel).

A budapesti átlaghoz képest Józsefvárosban alacsonyabb a 15 évnél fiatalabb és a 65 évnél idősebb korcsoportok aránya, ezt a különbséget a lakosság több mint egyharmadát kitevő, 15 és 34 év közötti fiatal korosztály létszámtöbblete kompenzálja. A demográfiai sajátosságokat tükrözi, hogy míg a VIII. kerületben élő nappali tagozatos hallgatók relatív létszáma érdemben meghaladja a budapesti átlagot, addig itt az egyik legalacsonyabb a száz lakosra jutó nyugdíjasok száma. Demográfiai szempontból említést érdemel az egyszemélyes háztartásban élő személyek magas száma (2011-ben a VIII. kerületben 26 százalék, míg Budapest egészén az arányuk 20 százalék). Ezen belül kiugró, 40 százalékot is meghaladó az egyedül élő időskorúak aránya, ami szociális kockázatokat hordoz. A budapesti átlaghoz viszonyítva a VIII. kerületi lakosság kevésbé iskolázott. A legalább érettségizett 18 évnél idősebb, illetve az egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkező 25 évnél idősebb felnőttek aránya a belső pesti kerületekhez képest szignifikánsan alacsonyabb. Ez a körülmény kedvezőtlenül érinti a munkaerőpiaci esélyeket.

A csökkenő munkanélküliség ellenére Józsefváros lakosságának relatív jövedelmi helyzetében nem mutatható ki érdemi javulás a kerületek közötti összevetésben. Az adózók tartósan alacsony száma összefügghet azzal is, hogy a kerületi munkanélküliségi mutató inkább a munkaerőpiac peremén lévő foglalkoztatás, így az alkalmi munkavégzés bővülése révén javult. Az egy adózóra jutó éves jövedelem szempontjából sem változott a kerület pozíciója, 2018-ban a budapesti átlag 84 százaléka volt. Az egy adózóra jutó családi adókedvezmény is a kerületben volt a legkisebb mértékű, ami arra utal, hogy relatíve nagy a gyermektelen adózók aránya, a gyermekek között pedig sok a szegény, akik nem tudják teljes összegben érvényesíteni a családi adókedvezményt. A kerületi lakosság kedvezőtlen jövedelmi helyzete megmutatkozik a nyugdíjak, nyugdíjszerű ellátások esetében is. A havi ellátás átlagos összege a 2018-as adatok szerint Józsefvárosban a budapesti érték 88 százalékát tette ki, ami – akárcsak négy évvel korábban – a kerületek között a legalacsonyabb volt.

4.1. A Józsefvárosban élők lehetséges rászorultsági indikátorai

A kerületek közti összehasonlításból látszik, hogy Józsefváros népessége, a romák népességén belüli aránya, valamint az átlagos háztartásméret is jóval nagyobb, mint a VI., VII. és IX. kerületben. A szocio-demográfiai adatokat a lakáskörülményekkel összeegyeztetve azt látjuk, hogy Józsefvárosban átlagosan nagyobb háztartások élnek kisebb, alacsonyabb komfortfokozatú lakásokban. A 2016-os Mikrocenzus alapján a józsefvárosi lakásállomány 8,5 százaléka félkomfortos vagy komfort nélküli, míg ez az érték a másik három kerület közül egyikben sem haladja meg az 5 százalékot; és itt messze a legmagasabb az 1 szobás lakások aránya is. Meg kell említeni, hogy a lakások komfortfokozatára vonatkozó népszámlálási és mikrocenzus adatok módszertani okokból pontatlanok. Az önkormányzat tulajdonában lévő komfort nélküli lakások száma is jelentősen több, mint amit a KSH a mikrocenzus alapján az összes lakásra becsül. A kerületek közötti különbségeket azonban jól érzékeltetik a KSH adatok is.

A gyermekvédelmi ellátások tekintetében a hátrányos helyzetű, a védelembe vett, valamint a Rendszeres Gyermekvédelmi Kedvezményben (RGYK) részesülő gyermekek aránya is magasabb Józsefvárosban, mint a többi összehasonlításba vont belső-pesti kerületben: a hátrányos helyzetűnek minősített gyermekek aránya Józsefvárosban még a többi belső-pesti kerülethez képest magas hátrányos helyzetű gyermekarányal rendelkező VI. kerülethez képest is több mint ötszörös.

A rászoruló lakosság teljes kerületi létszámának becsléséhez az előbbieken ismertetett cenzusadatokon felül a Magdolna- és Orczy-negyedekben készült felmérés¹ eredményeit, valamint a Családtámogatási Iroda által biztosított adatokat vesszük alapul. Az előbb ismertetett kerületre vonatkozó adatok alapján a rászorulók számát mutató lehetséges mutatókat az alábbi táblázatban összegeztük:

A kerületi rászoruló háztartások számának lehetséges indikátorai	Háztartásszám
Legfeljebb félkomfortos komfortfokozatú lakások száma (KSH)	3808
Legfeljebb 128 000 forint (ÖNYM 450%) háztartásjövdelemmel rendelkező háztartások (saját becslés, 2022)	1300
Legfeljebb 150 000 forint háztartásjövdelemmel rendelkező háztartások (saját becslés)	2537
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben (RGYK) részesítettek száma (2022)	619
RGYK-hoz kapcsolódó hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (2022)	447
Ápolási díjban részesítettek (2022)	195
Rokkantsági járadékban részesítettek (2022)	171
Rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesítettek (2022)	1366
Gázban felhalmozott közműhátralék (BI, 2021)	1274

A becsléshez felhasznált területi adatokból az látszik, hogy hozzávetőlegesen 2 500-3 500 háztartás közé tehető a kerületben rászorulók száma, akiknek csak a kisebb részét képes elérni a jelenlegi szociális rendszer. Különösen jól szemlélteti a meglévő konstrukció hiányosságait, hogy a jelenlegi legmagasabb jövedelmi korlátként előforduló, az öregségi nyugdíjminimum (továbbiakban: ÖNYM) 450 százalékaként meghatározott felső jövedelmi korlát (legfeljebb 128 000 forint) a becsléseink

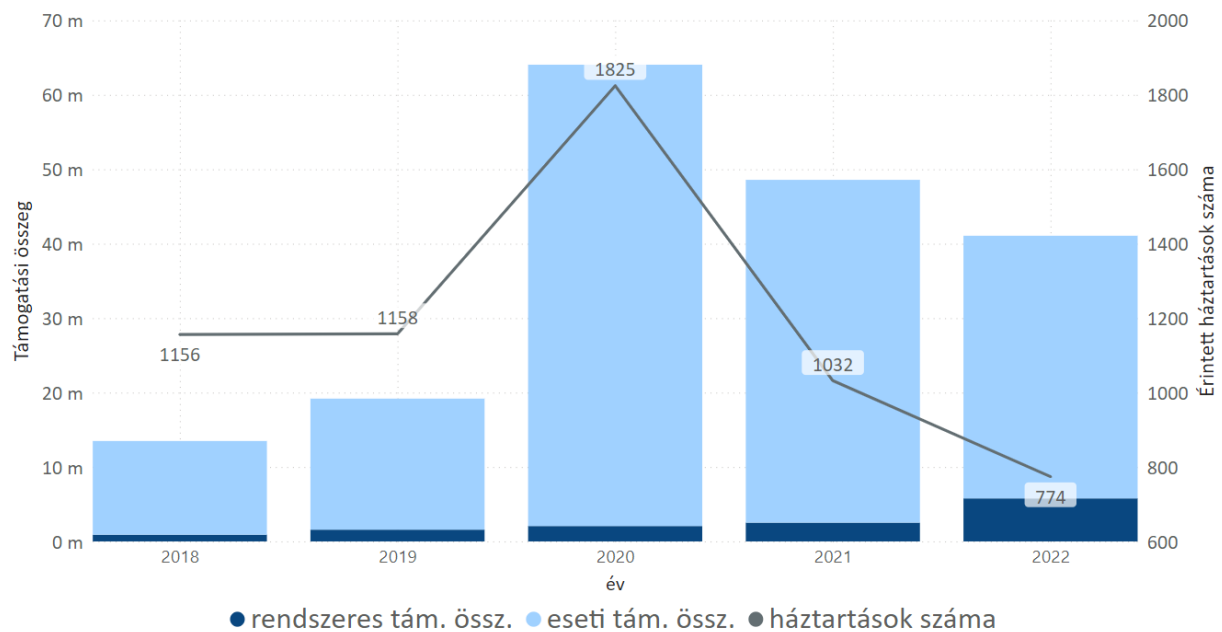
¹A VEKOP-6.2.1-15-2016-00013 Budapest-Józsefváros, Magdolna-Orczy Negyed Szociális Városrehabilitációs Program keretében készült, 702 háztartás (fő) válaszait tartalmazó lekérdezés.

szerint hozzávetőlegesen 1300 háztartást érint a kerületben, miközben 2022-ben az összes támogatási jogcímet figyelembe véve is csupán 770 háztartás részesült a jelenleg elérhető támogatási formák valamelyikében. A becslések alapján a kerületben tehát sokkal több rászoruló él, mint ahányan igénybe veszik az elérhető támogatások körét, amely alátámasztja az ellátórendszer újragondolásának szükségességét.

4.2. Szétaprózódott helyi támogatási rendszer

A támogatási rendszer egyik legszembetűnőbb eleme, hogy a rendelkezésre álló támogatásokat kevesen veszik igénybe, különösen a kerületi rászorulók magas becsült számához képest. Egyik, jelen keretek között folyósított támogatási jogcímen keresztül sem érjük el a kerületben megbecsült rászorulók ötödét, ehhez legközelebb pedig az évi négyszer igényelhető rendkívüli települési támogatási forma áll. Mindössze a hátralékkézelés, valamint egy rendszeres (fűtési hozzájárulás) és két eseti támogatás (RTT keretében igényelt készpénz, valamint az RTT keretén felül igényelhető egyszeri utalvány) esetében figyelhető meg, hogy az adott jogcímen adott támogatás akár csak 100 háztartáshoz is eljutna. Öt éves időtávban ráadásul az elért tendenciát mutat: míg 2018-ban és 2019-ben hozzávetőlegesen 1160 háztartás részesült valamilyen szociális támogatásban, addig 2021-ben már csupán 1032, 2022-ben pedig mindössze 774 háztartás, ami a korábban elért háztartások kétharmada. A 2020-as kiugró növekedést a koronavírus járvány okán megítélt RTT típusú jogcím kiemelkedő elérése (1028 háztartás) és a jogcímen folyósított 46 millió forint támogatási összeg magyarázza.

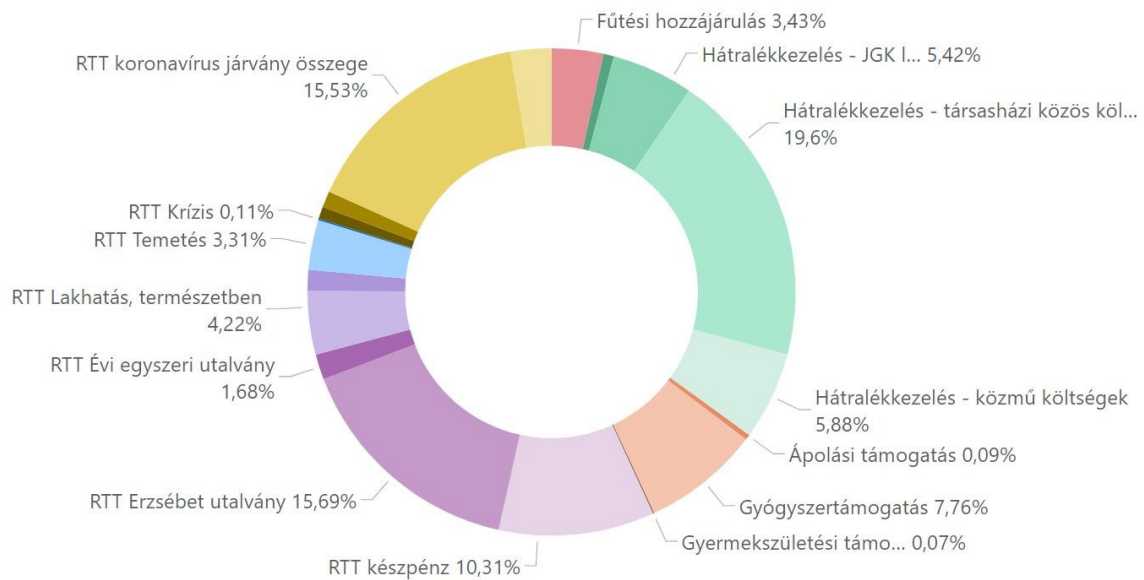
1. ábra Rendszeres és eseti támogatások keretében folyósított összegek és az érintett háztartások száma a vizsgált időszakban, évenként (hátralékkézelési szolgáltatások nélkül)

Látványos az összes folyósított támogatás között a rendszeres támogatási formák alacsony aránya is. Amennyiben eltekintünk a támogatási rendszer egyharmadát kitevő hátralékkézelési támogatásoktól, amelyeket egy összegben, illetve részletekben is lehet igényelni, úgy az esetileg nyújtott támogatások az összköltség 86 százalékát teszik ki. Csupán 14 százalék az aránya azoknak a jogcímeknek, amelyek rendszeresen és kiszámíthatóan segítik a rászoruló lakosság jövedelempótlását.

Szintén szembeűnő az alacsony elérésű és volumenű jogcímek sokasága, amelyet az alábbi ábra is szemléltet. Az egy háztartásra jutó támogatások alacsony mértéke azzal együtt is fennálló jelenség, hogy 2019-hez képest kevesebb háztartás között oszlik meg több támogatás. 2022-ben rendszeres támogatásként egyedül a tavalyi évben 3 főnek megítélt ápolási támogatás, míg az esetileg megítélt támogatások körében a gyógyszer-támogatás, valamint a rendkívüli települési támogatás krízis esetén pályázható és méltányosságából megítélt jogcíme érte el az átlagosan havonta 5 000 forintos értéket háztartásonként. A hátralékkészítést segítő támogatásoktól eltekintve az összes többi támogatás esetében ennél alacsonyabb volumenű támogatások állnak a háztartások rendelkezésére. Az alacsony támogatási mértéket súlyosbító jelenség, hogy elenyésző az olyan háztartás, aki több támogatási formát tud igénybe venni. Tehát a jogcímenként odaítélhető alacsony támogatási összegeket nem kompenzálja a jogcímek sokasága (2022-ben átlagosan 1,4 jogcím jutott egy háztartásra, alacsony szórás mellett).

2. ábra Folyósított támogatások egymáshoz viszonyított aránya jogcímenként, a vizsgált időszakban

5. A pénzbeli ellátások átalakításának átfogó céljai, horizontális javaslatok

5.1. Önkormányzati támogatások elérésének növelése

A jelenlegi kerületi szociális ellátórendszer legnagyobb hiányossága a helyzetelemzésben feltártak alapján, hogy az elérhető támogatások a kerületben élő rászoruló háztartások csak nagyon kis hányadát érik el. Ez alapján kijelenthető, hogy a jelenlegi ellátórendszer nem képes számottevően javítani a kerület alacsony jövedelmű háztartásainak helyzetét, illetve felfelé mutató szociális mobilitási esélyeit, tehát nem tölti be alapvető funkcióját. Ennek megfelelően a pénzbeli ellátások átalakításának legfontosabb célja a kedvezményezettek számának növelése kell, hogy legyen.

Jelen koncepcióban megfogalmazott, a pénzbeli ellátások formáit és szabályait érintő javaslataink is ezt a célt szolgálják:

- Az egyes támogatási formák igénylésének egymáshoz kapcsolása, az igénylés közérthetőbbé tétele és ilyen módon az adminisztrációs küszöbök enyhítése – pl. a már valamilyen jövedelmi kritérium alapján odaítélt ellátásban részesülő háztartásoknak ne kelljen újra benyújtaniuk a jövedelemigazolást, illetve, hogy az egyes támogatási igények elbírálása során az igénylőnek kerüljenek felajánlásra azok a további támogatások és szolgáltatások, amire ő még jövedelme alapján esetlegesen jogosult lehet.
- A kiszámítható, rendszeres támogatások súlyának növelése, valamint egyes esetekben a támogatási összegek emelése, amely által a háztartások számára „jobban megéri” a támogatások igénybevétele az adminisztrációs terhek mellett is.
- Egyes esetekben a támogatások jövedelem határainak emelése, ami által további háztartások válnak jogosulttá a támogatások igénybevételeire. Ugyanezt a célt szolgálja a kerületi bejelentett lakcímmel vagy tartózkodási hellyel nem rendelkezők támogatásokból való teljes kizárásának megszüntetése.

Fontos azonban kiemelni, hogy a támogatások rendeletbe foglalt szabályain túl az elérés növelésének további fontos eszközei lehetnek:

- Különböző önkormányzati egységek munkájának összehangolása és az együttműködés javítása is hozzájárul a támogatási rendszer hatékonyságának növeléséhez. Jelenleg nem biztosított, hogy az önkormányzati intézményrendszerben megjelenő háztartások az Önkormányzat által nyújtott és az adott háztartás számára valós segítséget jelentő támogatások, illetve szolgáltatások teljes körében részesüljenek, ezért szükséges új eljárásrendek, együttműködési formák megteremtése.
- Hatékonyabb és közérthetőbb tájékoztatás, illetve esetenként kampányszerű információ megosztás alkalmazása. A támogatások elérésének növelése sok szempontból kommunikációs kérdés, melybe bele tartozik az elérhető támogatási formák ismertségének növelése, valamint a közérthető tájékoztatás az igénylés menetéről. Emellett szükséges külön kampányokat is alkalmazni, pl. a lakcímkártya kiváltásának fontosságáról, mely áttételesen hozzájárul a támogatások elérésének növeléséhez.

5.2. Rendszeres, kiszámítható támogatások súlyának növelése

A jelenlegi támogatási rendszer másik helyzetelemzésben azonosított problémája az eseti támogatások túlsúlya és ehhez kapcsolódóan a támogatási rendszer szétaprózottsága. Az eseti jogcímekre alapuló ellátási struktúra nem képes kiszámítható segítséget nyújtani a háztartások számára és a sokféle jogcím nehézkessé teszi a támogatások igénylésének folyamatát. Ez mind hozzájárul a támogatások alacsony eléréséhez. Javaslatunk másik fontos célkitűzése ezért az esetileg nyújtott támogatási formák súlyának csökkentése a rendszeres, kiszámítható támogatások súlyának növelésével.

A javasolt támogatási rendszer központi eleme a legrászorultabb családok számára elérhető, viszonylag nagy összegű lakhatási támogatás. További rendszeres jövedelem kiegészítő támogatásokat tudnak igénybe venni a hozzátartozójukat otthon ápoló, illetve a magas gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz költségei viselésére kényszerülő családok. A rászoruló gyermekes családok számára születési, bölcsődéztetési, illetve beiskolázási támogatás bevezetését javasoljuk. A támogatási rendszer további fontos pillére a megfelelően flexibilis, de ugyanakkor a befizetéseket ösztönző hátralékkezelési támogatás. A rendkívüli települési támogatások célja az új rendszerben az egyes háztartások életében bekövetkező krízishelyzetek enyhítése, egy-egy magasabb összegű, eseti támogatáson keresztül.

5.3. Jobb igazodás a különböző háztartások teherbíró képességéhez

Fogyasztási egység súlyozás kiigazítása

A pénzügyi ellátások átalakításakor további fontos szempont volt a támogatások célzásának javítása és a jobb illeszkedés a különböző háztartások teherbíró képességéhez. A jelenlegi rendeletben a legtöbb támogatás megállapításának alapja a háztartás ekvivalens – azaz egy fogyasztási egységre eső – jövedelmének kiszámítása. Az ekvivalens jövedelem a háztartásjövedelem és a fogyasztási egységek számának hányadosa; célja, hogy a különböző összetételű háztartások jövedelmi helyzete összehasonlíthatóvá váljon. A számítás alapja, hogy a család méretének növekedése ugyan a megélhetési költségek növekedését is jelenti, de nem a család méretével egyenes arányban. Az ekvivalens jövedelem-mérőszám végeredményben egy a család méretének növekedésével csökkenő súlyt rendel hozzá az egyes háztartásokhoz. Például a kétfős háztartások fogyasztása általában alacsonyabb az egyfős háztartások kiadásainak kétszeresénél.

Az átalakítás célja, hogy az egyes háztartástagok tényleges fogyasztásuknak megfelelően kerüljenek súlyozásra. Hazai és nemzetközi közgazdaságtani kutatások vizsgálják, hogy mely súlyozás tudja legjobban lekövetni az eltérő összetételű háztartások kiadásait. A jelenlegi rendeletben alkalmazott súlyok (amelyek megfelelnek a szociális törvényben szereplő, de az önkormányzati támogatások során nem kötelezően alkalmazandó súlyozásnak) empirikus adatok alapján felülkompenzálják a többtagú családokat, ami hátrányosan érinti a kis létszámú háztartásokat. A Szociális rendelet korábbi módosításai részben azzal kezelték ezt a problémát, hogy az egy- és kétfős háztartások esetén magasabban állapították meg a jogosultság küszöbét, például a fűtési- és rezsitámogatás esetében. Az új súlyozás ezt a rendszerszerű eltérést egységesen kezeli, következményeként pedig a Lakásrendeletben és a Szociális rendeletben ismét összhangba kerül az ekvivalens jövedelem kiszámításának módja.

1. táblázat A jelenlegi és a javasolt fogyasztási egység súlyozás

	Javaslat			Jelenleg alkalmazott rendszer		
	Felnőtt	Gyermek	Fogyatékos gyermek	Felnőtt	Gyermek	Fogyatékos gyermek
1.	1*	0,7	0,9	1*	0,8	1
2.	0,7	0,5		0,9	0,8	
3.	0,5	0,5		0,8	0,7	

* gyermekét egyedül nevelő szülő esetén +0,2 súly

A számításból következik, hogy a többtagú háztartások esetében az ekvivalens jövedelem értéke a korábbinál magasabb lesz. Az átállás tehát önmagában a szociális támogatásokhoz való hozzáférés szűkítését eredményezné az esetükben, ezért az új súlyozás bevezetése elengedhetetlenné teszi a jövedelemhatárok kiigazítását is. Az erre vonatkozó javaslatokat minden támogatástípusnál külön-külön tesszük meg.

A javaslatban szereplő mindegyik támogatási forma esetében javasoljuk ugyanennek az ekvivalens jövedelemnek a használatát. Az átalakítás alól kivételt képez a bölcsődéztetési támogatás, amely a Gyvt.-hez igazodva az egy főre jutó jövedelemhatárokat veszi alapul a jogosultság megállapításához.

A rendelkezésre álló jövedelem kiszámítása

A háztartásjövedelem, illetve az egy fogyasztási egységre eső jövedelem kiszámítása esetén javasoljuk a munkabér letiltások levonását a teljes jövedelemből. Ez az intézkedés szintén a háztartások valós jövedelmi helyzetéhez való jobb illeszkedést célozzák.

Öregségi nyugdíjminimum elhagyása a jövedelem határok meghatározása során

A Szociális rendelet az egyes támogatási formák jövedelem határait az öregségi nyugdíjminimum szorzataként határozza meg. Az öregségi nyugdíjminimum összege több mint 15 éve változatlan. Javasoljuk a jövedelemhatárok leválasztását a nyugdíjminimumról, ehelyett a jövedelem kritériumok összegszerű meghatározását. Ez azért is lényeges, mert a 2022. évi L. törvény a szociális juttatásokhoz kapcsolódó összegek és jövedelemhatárok megállapításánál minden releváns törvényből kivezette a nyugdíjminimum fogalmát és helyette bevezette az ún. szociális vetítési alapot. Célszerű tehát valamennyi önkormányzati rendeletet felülvizsgálni ebből a szempontból.

Alsó jövedelmi korlát

Bár a munkaerőpiac elégtelen működéséből fakadó jövedelemtagadással szemben az Önkormányzatnak korlátozott eszközök állnak rendelkezésére, javaslatunkban a jövedelmi korlát alsó küszöbére vonatkozó három szabályozás alkalmazásával ennek a fennálló gyakorlatnak a nehezítésére is kísérletet teszünk:

- Javasoljuk, hogy nulla forint háztartási jövedelemmel ne lehessen érvényes támogatási igényt benyújtani, igazolható jövedelem hiányában (ide értve a különböző társadalmi juttatásokat) minden igénylő esetében alkalmi munkáról szóló nyilatkozat benyújtását támasztjuk a kérelem feltételeként.
- Egyes, jövedelem szinthez szorosan igazodó ellátások esetében egy bizonyos jövedelemszint alatt (pl. nettó 50 000 forint egy fogyasztási egységre eső jövedelem esetén) az aktív korú

igénylőt kötelezzük a Munkaügyi Központtal való együttműködésre, amennyiben igazolhatóan nem áll fenn olyan körülmény, amely a munkavállalást ellehetetleníti. Erre vonatkozóan a szociális szolgáltató is tehet javaslatot.

A horizontális célkitűzések, általános javaslatok bemutatása után a következő fejezetekben az egyes támogatási formákra vonatkozó javaslatok bemutatása következik.

6. Lakhatási támogatás bevezetése

Ahogy fentebb rögzítettük, jelen koncepcióban megfogalmazott javaslataink átfogó célja a rendszeres ellátások arányának növelése az Önkormányzat által nyújtott támogatások között. Az Önkormányzati támogatások között jelenleg nincs olyan támogatási forma, amely az alacsony jövedelmű háztartások helyzetét kiszámíthatóan és egységes rendszerben próbálná javítani. Az alább bemutatott lakhatási támogatás ezt a hiányt tölti be.

A lakhatási támogatás a jóléti államok egyik leggyakrabban alkalmazott lakáspolitikai eszköze: célja a lakhatás megfizethetőségének javítása, de általános jövedelem kiegészítő támogatásnak is tekinthető, hiszen hozzájárul, hogy a lakhatás költségeinek megfizetése után megfelelő mennyiségű jövedelme maradjon a háztartásnak egyéb kiadásai viselésére. Magyarországon 2004 és 2015 között működött államilag szabályozott, és a központi költségvetésből finanszírozott lakhatási támogatás. A Szociális törvény 2015-ös módosítása kivezette a lakhatási támogatás addig létező formáját, és egyben az önkormányzatok önként vállalható hatáskörébe utalta a lakfenntartási támogatások megállapítását és finanszírozását.

Az alábbiakban – építve a korábbi országos, illetve a más kerületek által jelenleg alkalmazott lakhatási támogatási konstrukciókra – olyan rendszeres pénzbeli ellátási forma bevezetésére teszünk javaslatot, amely megfelelő differenciálás mellett számottevő támogatási összegekkel járul hozzá a rászoruló háztartások lakhatással kapcsolatos kiadásaihoz, ugyanakkor elviselhető terhet jelent az Önkormányzat költségvetése számára. Ez a támogatási forma kiváltja az eddigi fix összegű és csak a fűtési időszakban elérhető fűtési- és rezszi költségek viseléséhez nyújtott rendkívüli települési támogatást. A támogatás a lakáshasználat jogcímére tekintet nélkül illeti meg az igénylő háztartásokat, tehát bérlők, szíveségi lakáshasználók és tulajdonosok egyaránt igénybe vehetik.

Javaslat

A támogatás logikája

A támogatás célja, hogy a háztartás csak jövedelme egy meghatározott részét legyen kénytelen a lakhatási kiadások fedezésére fordítani. A támogatás egy bizonyos összegig kipótolja az elismert lakásköltségek és a jövedelmének meghatározott hányada közötti különbséget. Az elvárt jövedelmi hányad a háztartások ekvivalens jövedelmének függvénye: alacsonyabb hozzájárulást várunk el a lakásköltségek viselésében az alacsonyabb jövedelmű háztartásoktól.

A támogatás összege

A támogatás kiszámításnak első lépése az elismert lakásköltségek meghatározása, amely két elemből áll: egyrészt az elismert fajlagos költség, másrészt a különböző összetételű háztartások esetében az elismert lakásnagyság meghatározásából. Az elismert lakásnagyságot a háztartások fogyasztási egységeinek függvényében javasoljuk meghatározni, olyan módon, hogy az egy fős háztartások esetében elismert lakásnagyságot fogyasztási egységenként meghatározott alapterülettel növeljük. Az elismert fajlagos lakásköltség meghatározása elsősorban költségvetési kérdés, hiszen ez alapvetően befolyásolja a háztartásoknak utalt támogatási összegek nagyságát. **Jelen koncepcióban a fajlagos lakhatási költségeket 950 Ft/m²-ben javasoljuk meghatározni.**

2. táblázat A fogyasztási egységek száma, az elismert lakásnagyság és az elismert lakásköltség különböző összetételű háztartások esetében

	1 felnőtt	2 felnőtt	1 felnőtt, 1 gyerek	1 felnőtt, 2 gyerek	2 felnőtt, 2 gyerek	2 felnőtt, 3 gyerek
Fogyasztási egységek száma	1	1,7	1,9	2,4	2,9	3,4
Elismert lakásnagyság (m ²)	35	47,6	51,2	60,2	69,2	78,2
Elismert lakásköltség (Ft/hó)	33 250	45 220	48 640	57 190	65 740	74 290

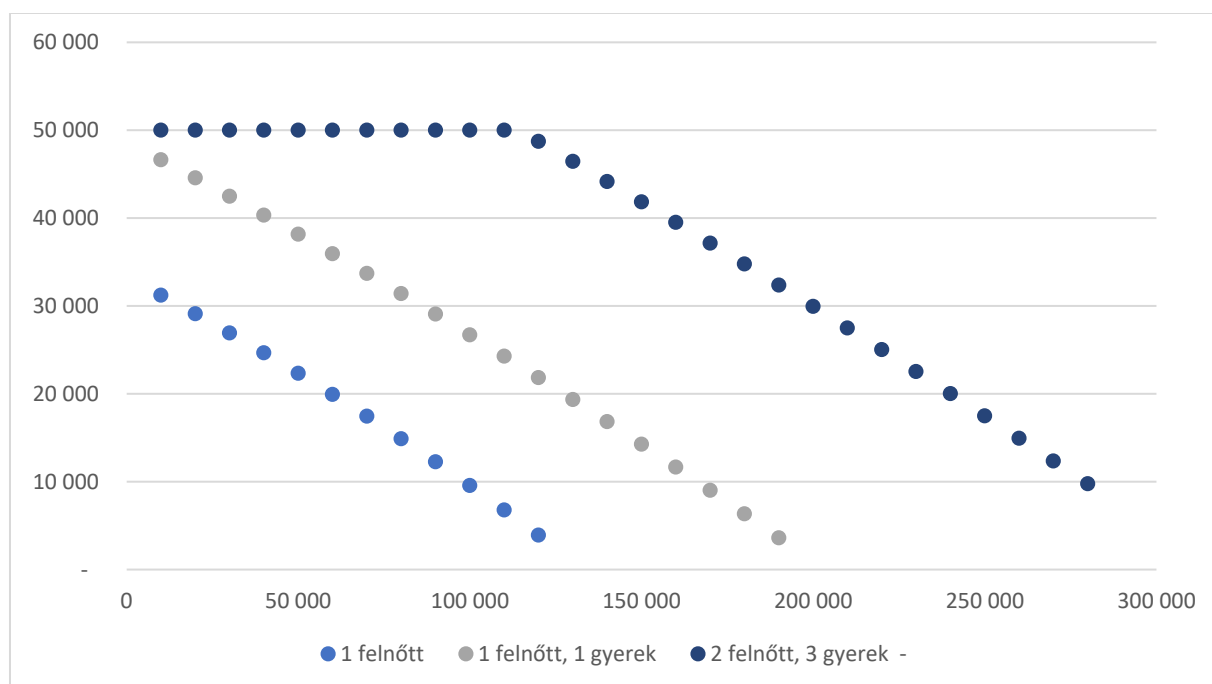
A következő lépés a különböző háztartások elvártan lakhatásra fordítandó jövedelem hányadának meghatározása, amelyet a Zuglói Önkormányzat által alkalmazott gyakorlathoz hasonlóan a háztartások egy fogyasztási egységre eső jövedelme alapján javasolunk meghatározni. Bár egy adott minimum megfizetését minden háztartástól elvárjuk, a differenciálás célja, hogy az alacsonyabb ekvivalens jövedelmű háztartások jövedelmüknek csak egy kisebb hányadát legyenek kénytelenek lakhatásra fordítani. Az elvárt jövedelemhányad meghatározásának módja egy lineáris függvény, amely az ekvivalens jövedelem függvényében egy 20 és 27 százalék közötti összeget rendel a háztartásokhoz.

Képletszerűen:

$$\text{Elismert lakásköltség} - \text{háztartás jövedelem} * (0,3 + (0,1 * \frac{\text{háztartásjövedelem}}{\text{fogyasztási egységek száma}} - 270\,000) / 270\,000)$$

A támogatási összeg az elismert lakhatási költségek és a háztartásjövedelem meghatározott hányadának különbsége, de legalább 3 000 és legfeljebb 50 000 forint.

3. ábra Néhány eltérő összetételű és jövedelmű háztartásokra eső havi támogatási összeg alakulása

A folyósítás szabályai

A támogatást elsősorban természetben, a szolgáltató/bérbeadó felé történő utalással javasoljuk folyósítani. Amennyiben a számított támogatási összeg meghaladja az ilyen módon folyósított összeget, a támogatás fennmaradó része készpénzben illeti meg az igénylőt.

Jogosultsági korlátok

A jogosultság feltétele, hogy a támogatott háztartás legalább egy tagja rendelkezzen bejelentett józsefvárosi lakcímmel vagy tartózkodási hellyel és életvitelszerűen éljen egy kerületi lakásban. A szociális szolgáltató igazolása alapján azonban olyan háztartások is részesülhetnek lakhatási támogatásban, amelyek esetében egyik háztartástag sem rendelkezik kerületi bejelentett lakcímmel vagy tartózkodási hellyel, abban az esetben, ha az igénylő legalább 6 hónapja a JSzSzGyK gondozásában áll, és ez időszak alatt végig életvitelszerűen Józsefvárosban élt.

Egy lakásra vonatkozóan egy személy számára állapítható meg lakhatási támogatás.

A támogatás esetében a jövedelemhatárok a támogatási képletből adódnak: azok a háztartások nem jogosultak támogatásra, amelyek a támogatási képlet alapján elegendő jövedelemmel rendelkeznek az elismert lakásköltségek megfizetésére.

Képletszerűen:

$$-0,2 + \frac{\sqrt{0,0225 - \frac{0,4}{270000 * fogyasztási\ egységek\ száma} * (elismert\ lakásköltség + 3000)}}{0,2} \\ \frac{0,2}{270000 * fogyasztási\ egységek\ száma}$$

A jövedelemhatárokat (tehát a különböző összetételű háztartások esetén azt a jövedelem szintet, ahol a támogatási összeg eléri a minimális 3 000 forintos értéket) az alábbi táblázat mutatja be néhány példaként kiemelt háztartástípus esetén:

3. táblázat Elismert lakásköltségek és jövedelem határok néhány háztartástípus esetén

	1 felnőtt	2 felnőtt	1 felnőtt, 1 gyerek	1 felnőtt, 2 gyerek	2 felnőtt, 2 gyerek	2 felnőtt, 3 gyerek
Elismert lakásköltség	33 250	45 220	48 640	57 190	65 740	74 290
Jövedelem határ	123 160	176 980	192 197	230 097	267 877	305 587

Kapcsolódás más támogatási formákhoz

Azon önkormányzati lakásbérlet esetén, akik jelenleg szociális lakbért fizetnek – ami tulajdonképpen a költségvetésű lakbérhez nyújtott lakbértámogatásnak feleltethető meg – szükséges elkerülni a támogatás megkettőzését. Ennek érdekében a javaslat a szociális lakbértámogatás és a lakhatási támogatás elbírálását egyaránt a Családtámogatási Iroda hatáskörébe vonná és a szociális lakbér megállapítását a továbbiakban a Szociális rendeletben szabályozná. Az önkormányzati bérlet esetén a szociális lakbér jelenlegi konstrukcióját tehát részben kiváltja a lakhatási támogatás, amelyet a kérelmező ugyanúgy természetben tud majd igénybe venni. A legtöbb esetben a lakhatási támogatás – a kiszámítás módjából adódóan – magasabb összegű lesz, mint a szociális lakbértámogatás keretében folyósított összeg, azonban mivel a szociális lakbértámogatás jövedelemhatára több háztartás összetétel esetében magasabb (110 000 forint fogyasztási egységenként), lesznek olyan

háztartások, akik lakhatási támogatásra nem, de szociális lakbérre jogosultak. A két támogatási forma közül tehát minden háztartás arra lesz jogosult, amelyik számára kedvezőbb.

7. Sajátos élethelyzethez kötődő települési támogatások átalakítása

7.1. Gyermekes háztartásokat célzó támogatások

A háztartás összetételétől függetlenül a minden alacsony jövedelmű háztartás számára elérhető lakhatási támogatás mellett az Önkormányzat különböző élethelyzetű és összetételű háztartások szükségleteihez igazodó ellátási formákat is fenntart. A Szociális rendelet jelenleg is több, kifejezetten gyermekek után járó támogatási formát ír elő, így a születési támogatás, iskolakezdési támogatás, oltási támogatás; valamint természetben a táboroztatási és gyermekétkeztetési támogatás. Az alábbiakban ismertetjük az új májusban bevezetett, kisgyermekes háztartásokat célzó támogatást, valamint a további, jelenleg elérhető támogatások részleges átalakítására, illetve kivezetésére vonatkozó javaslatunkat.

7.1.1. Bölcsődéztetési támogatás

Magyarországon is kimutatható, hogy jelentős mértékű a hátrányos helyzetű háztartásokban nevelt gyermekek iskolás életkor előtti kognitív lemaradása. Ez olyan alapkészségekben tapasztalható hiányosságokat fed mint a szocialitás, az elemi számolás, a tapasztalati következtetés, vagy a relációszókincs. Ennek egyik oka, hogy ezeknél a háztartásoknál jellemző az írás-olvasási események csaknem teljes hiánya, amelyből adódóan a könyvek nélkül nevelkedő gyermekek híján lesznek azoknak a tárgyi és nyelvi ismereteknek, fogalmi készletnek, viselkedési és interakciós mintáknak, amelyet más gyermekek a könyveken keresztül elsajátítanak. Bár a kora gyermekkori fejlesztés lényegesen javítja az életminőséget és a szegénységből való kiemelkedés esélyét, különböző okok miatt a szegényebb háztartások általában kevesebb forrást szánnak a gyermekek fejlesztésére.

A társadalmpolitikai beavatkozások az egyik lehetséges formája a feltételes készpénz-transzfer (FKT), melyben a készpénztámogatás valamilyen feltétel teljesítéséhez kapcsolódik. Ez a támogatási forma akkor tud sikeres lenni, ha a probléma elsősorban a keresleti oldalon áll fenn (azaz a háztartások rosszul informáltak, nem motiváltak, vagy túl magasak a költségek) nem pedig a kínálati oldalon (az intézményrendszer kapacitáshiánya, a szolgáltatás rossz minősége). A motiváció hiányának számos oka lehet. Gyakori, hogy a szülők alábecsülik az oktatás pozitív hozadékait, vagy attól félve, hogy gyermekük nem lesz sikeres az iskolában, azzal próbálják a gyermeket megóvni a kudarcérzéstől, hogy kisebb jelentőséget tulajdonítanak az iskolai sikereknek. További gátló körülmény, hogy a nélkülözés a megélhetés rövidtávú céljait tartja előtérben, így kevesebb erőforrás áll rendelkezésre a hosszú távú tervezésre, az olyan jövőben megtérülő befektetésekben való gondolkodásra, mint amilyen az oktatás is.

Világszerte számos példa van az oktatással kapcsolatos alacsony motiváció orvoslására irányuló sikeres FKT programokra. Ezek közé tartozik a Magyarországon 2009. január elsején országos hatókörrel bevezetett óvodáztatási támogatás is. Bizonyított, hogy a fent bemutatott kezdeti hátrányok iskoláskori következményei hosszabb óvodáztatással enyhíthetők, ezért a 3 vagy 4 évesen óvodába beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket beiratkozáskor egyszeri 20 000 forinttal, majd rendszeres óvodába járás után félévente további 10 000 forinttal támogatta az állam. A program az első két évben hozzávetőlegesen 1500 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek korai óvodába járását érte el (Kertesi és Kézdi 2012).

Az alábbiakban bemutatjuk az óvodáztatási támogatáshoz hasonló, a kerületi háztartások számára már elérhető bölcsődéztetési támogatást.

2023. év májusában bevezetett támogatási forma

A támogatás logikája

A kerületben a kínálati oldalon teljesülnek a beiratkozáshoz szükséges feltételek; elérhető, jó színvonalú szolgáltatás áll rendelkezésre. A kerületi bölcsődékben jelenleg hozzávetőlegesen 50 szabad hely áll rendelkezésre, amelyből adódóan az Önkormányzat a kereslet ösztönzésével tud hatékonyan fellépni a korai fejlődési egyenlőtlenségek ellen.

A bölcsődébe járó gyermekek között felülreprezentáltak a magasan kvalifikált családokból érkezők, így azok a gyermekek maradnak ki a szolgáltatásból, akik vélhetően otthon sem tudják teljeskörűen elsajátítani az iskolai sikerességhez szükséges készségeket. A bölcsődébe járás elősegítése tehát elemi érdek az alapkészségek elsajátításának elősegítéséhez, valamint az időszerű óvodai beiratkozás érdekében is. A bölcsődei részvétel támogatása emellett nem csupán a gyermekek közti egyenlőtlenségek korai mérséklésének eszköze, de lehetővé teszi a szülő munkakeresését és munkavállalását is, így az ellátás elérésének a növelése munkaerőpiaci szempontok alapján is indokolt.

A támogatás összege

Évente összesen 60 000 forint, amely négyhavonta kerül folyósításra, 20 000 forintos részletekben.

A folyósítás szabályai és a jogosultság elvesztése

Az első támogatás a kérelem benyújtását követően, a többi részlet a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék igazolása alapján kerül folyósításra, amennyiben a gyermek bölcsődei jelenléte továbbra is fennáll. A támogatás folyósításához megengedett hiányzás mértéke, függetlenül annak okától, a gondozási napok legfeljebb 50 százaléka, amibe nem tartozik bele a nyári, illetve téli zárvatartás.

Jogosultsági korlátok

A támogatást a kerületben bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező háztartások mellett olyanok is igénybe vehetik, ahol a JSzSzGyK vagy a védőnő igazolja a kerületi lakóhelyet. A támogatás felső jövedelmi korlátja 100 000 forint egy főre eső jövedelem. A jogosultság további feltétele a legalább 18 hónapos életkor, ennél fiatalabb gyermek után a háztartás kizárólag a JSzSzGyK vagy a védőnő külön javaslata alapján részesülhet támogatásban.

Kapcsolódás más támogatási formákhoz

A bölcsődéztetési támogatás bevezetése szükségessé tette a bölcsődei térítési díjak módosítását is. A térítési díj alsó jövedelemhatárának megemelésével elkerülhető, hogy olyan háztartások, akik jogosultak támogatásra, gondozási díj fizetésére legyenek kötelezve. Ez indokolja, hogy a támogatás megállapításának alapjául a fogyasztási egységgel szemben az egy főre jutó jövedelmet használjuk, összhangban a Gyvt. alapján meghatározott gondozási díjak esetében alkalmazott jövedelem küszöbökkel. Így a jövedelmi helyzettől függően az alábbi sávok jönnek létre:

1. Nettó 100 000 Ft/fő jövedelemig a háztartás mentesül a gondozási díjfizetési kötelezettség alól és bölcsődéztetési támogatásban részesül.
2. Nettó 100 000 Ft/fő felett egyedülálló szülő esetén 150 000 Ft/fő mértékű jövedelemig, illetve minden más esetben 130 000 Ft/fő mértékű jövedelemig a háztartás mentesül a gondozási díjfizetési kötelezettség alól, azonban bölcsődéztetési támogatásban nem részesül.
3. Egyedülálló szülő esetén nettó 150 001 Ft/fő, minden más esetben 130 001 Ft/fő jövedelem fölött a háztartás nem részesül bölcsődéztetési támogatásban és fizetnie kell a bölcsődei gondozási díjat.

7.1.2. További, gyermekes háztartásokat célzó támogatások

A gyermekes háztartásokat célzó további települési támogatási formák esetében általános változtatásokat nem fogalmazunk meg, ezekben az esetekben javaslatunk a hozzáférés megkönnyítését és a támogatási összegek emelését célozza.

A születési támogatás korábbi jövedelemhatárát az ÖNYM 450%-áról 150 000 Ft/fogyasztási egység/hó összegre emeljük, amely mellett a jövedelemigazolást is egyszerűbbé tesszük. Azok a háztartások, amelyek lakhatási támogatást, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt vagy más jövedelemhez kötött támogatást vesznek igénybe, külön jövedelemigazolás nélkül kérelmezhetik majd a születési támogatást. A támogatás összegét megduplázzuk, 15 000 forintról 30 000 forintra emeljük.

Javasoljuk a minden iskolakezdő gyermek háztartásának járó iskolakezdési támogatás összegének emelését, így az egyszeri 5 000 forintos utalvány összegének 15 000 forintra növelését, amelyet a kedvezményezettek ugyanúgy az Önkormányzattal szerződést kötő üzletekben költhetnek el a beiskolázáshoz szükséges eszközökre. Külön figyelmet javasolunk fordítani arra, hogy a partner üzletek kínálata megfelelően igazodjon az különböző iskolakezdő gyermekek szükségleteihez, így a fogyatékos gyermekekéihez is.

Az Önkormányzat szintén települési támogatás körében jelenleg oltások utófinanszírozásával nyújt támogatást a legfeljebb 14 éves gyermekek betegségmegelőzése érdekében. A támogatás bármely Magyarországon törzskönyvezett oltóanyagra felhasználható, ennek ellenére a 2019-es bevezetése óta évente 3-10 fő vette igénybe ezt a típusú ellátást. Javasoljuk, hogy az alacsony elérésű, így a célját el nem érő támogatási jogcím helyett az Önkormányzat a kerületi iskolákkal, valamint a Józsefvárosi Egészségügyi Központtal (továbbiakban: JEK) együttműködve és annak megemelkedő költségeit fedezve, szerezze be a népszerű, ugyanakkor többletköltséggel járó oltóanyagokat (pl. kullancsencephalitis elleni oltás, HPV-típusú vírusok elleni védőoltás) és szervezze meg a korcsoportba tartozó gyermekek kampányszerű beoltását. Azt javasoljuk, hogy a kampányszerű oltás keretében a legmagasabb jövedelmű háztartások kivételével a családok 75 százalékának ingyenesen biztosítsa az Önkormányzat ezeknek a védőoltásokat.

7.2. Gyógyszer és gyógyászati segédeszköz támogatás

További speciális élethelyzetben igénybe vehető támogatási forma a gyógyszertámogatás, amelyre jelenleg azok a személyek jogosultak, akik jövedelmüknek legalább 20 százalékát kénytelenek gyógyszerkiadásokra fordítani, és akiknek háztartásában az egy fogyasztási egységre eső jövedelem nem haladja meg az adott jövedelmi korlátot. Ez a jövedelemhatár jelenleg életkor szerint differenciált: 70 év alatt az öregségi nyugdíjminimum 250 (azaz 71 250 forint), 70 és 80 év között 325

(92 625 forint), 80 év felett pedig 500 százaléka (142 500 forint). A támogatás továbbá kizárja azokat az igénylőket, akik közgyógyellátásban részesülnek. A támogatás fix összegű, értéke havi 9 000 forint, amely 6 hónapra kerül megállapításra. Ezt a támogatást 2022-ben 57 fő vette igénybe.

Fontos módosítás, hogy javasoljuk a támogatás kiterjesztését gyógyászati segédeszközökre is, mivel ezek is jelentős kiadást, esetenként a gyógyszerkiadásokon is túlmutató terhet jelentenek egy rászoruló háztartás számára. A gyógyszerkiadásokhoz hasonlóan, a gyógyászati segédeszköz kiadásokat is orvosi igazolás alapján javasoljuk megállapítani.

Ezen felül a jogosultak körében és a támogatás összegében is javaslunk módosítást. Javasoljuk a jövedelmi küszöböt egységesen, korhatárra való tekintet nélkül 150 000 forint/fogyasztási egység/hó jövedelemszintben megállapítani, azonban a gyógyszer- illetve segédeszköz kiadások jövedelmi hányadára vonatkozó küszöböt módosítás nélkül javasoljuk megtartani. A rendeletből annak a kitételnek a törlését javasoljuk, amely kizárja azokat az igénylőket a jogosultak köréből, akiknek a közgyógyellátás iránti kérelme nem került véglegesen elutasításra. Mivel a közgyógyellátás nem terjed ki minden gyógyszer, illetve segédeszköz típusra, így fontosnak tartjuk, hogy azok számára is elérhető támogatást nyújtsunk, akiknek a közgyógyellátás megléte mellett is aránytalan terhet jelentenek a jelen tárgykörbe tartozó kiadások.

A másik módosítandó pont a támogatás mértéke, amelynek a differenciált emelését javasoljuk. A javasolt konstrukció logikája annak függvényében egészíti ki a jogosult jövedelmét, hogy a gyógyszerre vagy a segédeszközre fordított kiadás ne haladja meg a jövedelem 20 százalékának 9 000 forinttal növelt összegét. A gyógyszer-támogatás összege legalább 9 000, de legfeljebb 20 000 forint.

Kapcsolódás más támogatási formákhoz

A támogatás kiszámítása során jövedelemként kell figyelembe venni az esetlegesen igénybe vett lakhatási támogatást.

7.3. Ápolási támogatás

A Szocvtv. alapján a 18 év alatti tartósan beteg, illetőleg a súlyosan fogyatékos személyek otthoni gondozását, ápolását végző személyt ápolási díj illeti meg. Az ápolási díj összege 45 665, az emelt összegű ápolási díj 68 500, a kiemelt ápolási díj pedig 82 200 forint, amelyet a Magyar Államkincstár folyósít. Ezt az ellátást egészíti ki az Önkormányzat által nyújtott 10 000 forint értékű ápolási támogatás, amelyet olyan háztartások vehetnek igénybe, akik ápolási díjban részesülnek és az egy fogyasztási egységre jutó jövedelmük legfeljebb 42 750 forint. A Magyar Államkincstár adatai alapján Józsefvárosban 2022-ben 195 rászoruló részesült ápolási díjban, miközben az Önkormányzat által nyújtott kiegészítő támogatást összesen hárman vették igénybe. Ennek fő oka vélhetően a rendkívül alacsony jogosultsági küszöb. Továbbá, a jelenlegi konstrukció nem küszöböli ki a törvényi szabályozás azon hiányosságát, hogy a tartósan beteg személyek esetén csak az ápolat 18 éves koráig jár a támogatás – tehát felnőtt tartósan beteg otthonápolását nem kompenzálja semmilyen állami ellátás.

A támogatás átalakítása során egyik célunk ezen anomália kiküszöbölése. A Szocvtv. alapján amennyiben a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának ápolását, gondozását végző személy települési támogatásban részesül, és ennek értéke eléri az ápolási díj alapösszegének 80%-át, az a társadalombiztosítási tárgyú jogszabályok alkalmazásában ápolási díjnak minősül, tehát

automatikusan biztosítási jogviszonyt létesít. Javasoljuk, hogy a Szocvtv. alapján minden más kritérium alapján ápolási díjra jogosult, 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozója otthonápolását végző személy is jogosult legyen az önkormányzati ápolási támogatás igénybevételére – ebben az esetben a támogatás összege feleljen meg az ápolási díj alapösszegének 80%-ával, amely jelenleg 36 532 forintnak felel meg. A további esetekben – amikor az igénylő jogosult a törvényben szabályozott ápolási díjra is, javasoljuk a támogatási összeg emelését 10 000 forint/hóról 20 000 forintra/hó összegre.

Az alacsony elérés kezeléseként javasoljuk a támogatási jogcím jövedelmi korlátjának eltörlését, így a támogatás elérhetővé válik minden ápolási díjban részesülő, valamint 18. életévét betöltött, tartósan beteg hozzátartozóját otthonápoló igénylő számára. Ezen kritériumokat megfelelő célzásnak tartjuk egy rendkívül nehéz helyzetben lévő csoport elérésére, nem látjuk szükségét további jogosultsági kritériumok beépítését.

8. Lakhatási hátralékok kezeléséhez kapcsolódó támogatások

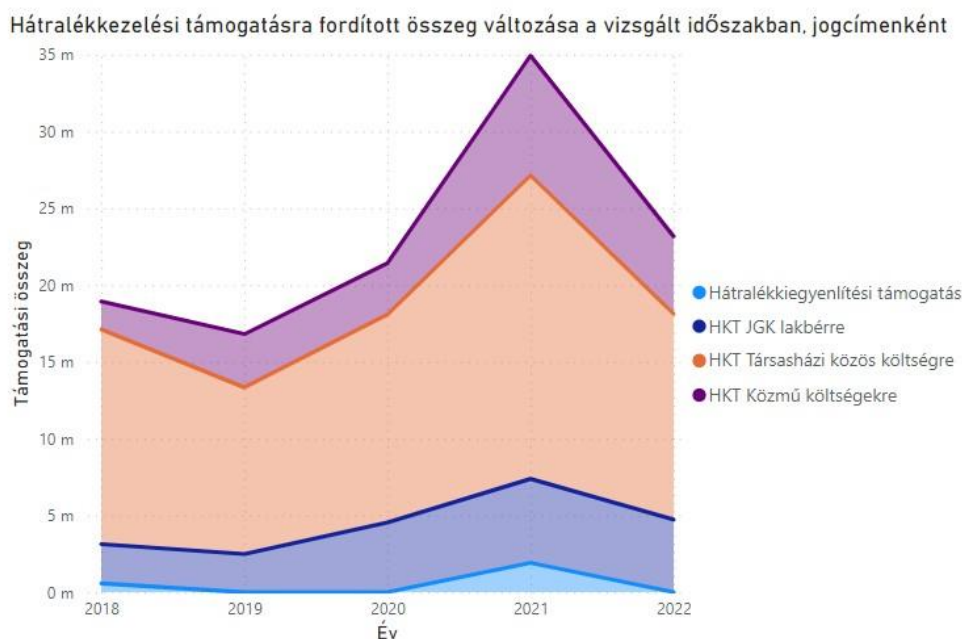
A lakhatási támogatások fontos eleme egy jól kidolgozott konstrukció, ami elősegíti a közüzemi tartozások és lakbérhátralékok rendezését. A jelenlegi támogatási rendszerben kétféle jogcímen nyújt az Önkormányzat hátralékkezelési támogatást, amelyek együttes összege a területben nyújtott összes támogatás egyharmadát teszi ki.

Az elsődlegesen alkalmazott támogatási konstrukció a Támogatás lakhatási kiadásból származó hátralék kiegyenlítéséhez, azaz a hátralékkezelési támogatás (HKT), amely egy többféle lakhatási hátralék kezelésére igénybevehető, alapvető megközelítésében jól működő támogatási forma. A HKT keretében a hátralékos részletekben vagy egyösszegben is bevonhatja a felhalmozott hátralékát, és a jelenleg hatályos konstrukció lehetővé teszi, hogy a törlesztési periódus végeztével minden hátralékos által befizetett forint mellé az Önkormányzat hátrmat támogatásként tegyen. A támogatás folyósítását megelőzi egy egyhónapos együttműködési periódus a JSZSZGYK-val, ez idő alatt a lakó köteles az adott havi összes számláját maradéktalanul befizetni ahhoz, hogy jogosulttá váljon a támogatásra. A támogatás közmű-, közös költség- és lakbérhátralék kezelésére is igénybevehető. A támogatásba egyszerre bevonható maximális hátralék összege 500 000 forint, az ezt meghaladó tartozás csak újabb részlet(ek)ben vonható kezelésbe. A támogatás összege minden részlet esetén legfeljebb a hátralék 75 százaléka lehet, de legfeljebb 300 000 forint.

A másik támogatástípus, a kizárólag önkormányzati bérlők számára elérhető hátralékkiegyenlítési támogatás jelen formájában nem tud érdemi segítséget nyújtani a hátralékos háztartásoknak: a 2018 és 2022 közötti 5 évben mindössze 3 alkalommal vették igénybe. A támogatás olyan háztartásoknak volt hivatott segítséget nyújtani, akik a JGK Zrt.-vel megkötött részletfizetési megállapodásukban foglalt fizetési kötelezettségüknek 50 százalékát hiánytalanul és késedelem nélkül, önerővel teljesítették. Amennyiben ez megvalósul, a támogatás egy összegben rendezi a fennálló tartozást. A tapasztalatok alapján nem életszerű a hátralékok felhalmozó háztartások esetében ilyen mértékű pénzügyi pontosságot elvárni. A legtöbb esetben a háztartás anyagi- és élethelyzete nem különbözik gyökeresen a hátraléktörlesztési időszak alatt attól, amelyben a hátralék keletkezett, ezért a rendszeres és pontos törlesztés kívánalma az elért jelentős szűkítést vonja maga után.

Az alábbi ábra a hátralékkezelési támogatások igénybevételét mutatja be az elmúlt 5 évben. Látványos, hogy a Hátralékkiegyenlítő támogatásra fordított összeg rendkívül alacsony volt, sőt, egyes években senki sem vette igénybe ezt a támogatási formát. A hátralékkezelési támogatásra fordított összeg évente 17 és 35 millió forint között – tehát jelentős mértékben – ingadozott az elmúlt 5 évben. Abban azonban nem mutatkozik eltérés, hogy az önkormányzati lakbérhátralékok viszonylag magas összege ellenére a HKT-t az ügyfelek legnagyobb részt közös költség hátralékok kezelésére fordítják.

4. táblázat Hátralékezelési támogatásra fordított összeg változása 2018 és 2022 között

A javaslataink kidolgozása során fontos szempont volt az önkormányzati lakásokban élő, hátralékot felhalmozó háztartások hatékonyabb támogatása, megfelelő eszközök megteremtése a jogcím nélküli lakáshasználók helyzetének rendezésére, mivel erre a problémára a jelenleg elérhető konstrukciók nem tudtak megfelelő megoldást nyújtani. A jelenleg is önkormányzati lakásokban élő háztartások mintegy 210 millió forint hátralékkal rendelkeznek² és a hátralékosság az önkormányzati lakásokban élők nagyjából negyedét érinti. Az esetek több mint kétharmadában, 71 százalékában a felhalmozott hátralék 100 000 forint alatti. 53 háztartás rendelkezik 1 millió forintot meghaladó tartozással. Ezek az adatok a lakbér, illetve különszolgáltatási díjból az önkormányzat felé keletkezett hátralékokra vonatkoznak, ugyanakkor a lakosokat sokszor emellett közüzemi tartozások is terhelik. Ezeknek a pontos összegéről nincs rendelkezésre álló adatunk, mivel a közüzemi szolgáltatásokra nagy általánosságban közvetlenül a bérlő köt szerződést.

5. táblázat Jelenlegi önkormányzati lakásokban élők által felhalmozott hátralékok megoszlása a hátralék összege szerint

	Háztartások száma	Összeg
100 000 Ft alatt	631	24 642 832 Ft
100 000 és 500 000 között	171	39 018 329 Ft
500 000 és 1 000 000 között	32	22 934 783 Ft
1 000 000 és 1 500 000 között	15	18 499 588 Ft
1 500 000 és 2 000 000 között	14	24 536 127 Ft

² Megoldandó feladat annak a sok év alatt felhalmozott, mintegy 923 millió forintot kitevő hátralékállománynak a rendezése, ahol az Önkormányzat már birtokba vette az ingatlant. A teljes összeg közel fele, 450 millió forint 10 évnél régebbi hátralék. Ezek a tartozások a legtöbb esetben nagyon nehezen behajthatók, mivel sokszor a kiköltözés után a korábbi lakó nem elérhető, illetve ritkán rendelkezik bejelentett jövedelemmel. A lakbérhátralék további számon tartása, végrehajtóval való felülvizsgálása minden évben jelentős költséget jelent az Önkormányzatnak.

2 000 000 felett	24	79 575 433 Ft
Összesen	835	209 207 092 Ft

A jövőben javasoljuk a hátralékiegyenlítési támogatás kivezetését, mivel ez a támogatási forma alkalmatlan az Önkormányzat felé fennálló lakbér és költszolgáltatási díjhátralékok rendezésének elősegítésére. A továbbiakban bemutatjuk a hátralékkezelési támogatás átalakítására vonatkozó javaslatainkat; valamint egy olyan időszakos adósságrendezési akcióprogram elemeit, amellyel a jelenleg fennálló nagyszámú tartozások reálisan kezelhetők.

8.1. A hátralékkezelési támogatás (HKT) átalakítása

A támogatás logikája

A javaslat célja, hogy a támogatás mind igénylésében, mind folyósításában a jelenleginél nagyobb rugalmassággal segítse a támogatás igénybevételét. A támogatás az 1 forintnyi befizetés után járó 1 forintnyi támogatás elvének alkalmazásával könnyen átláthatóan, jelentős mértékben ösztönzi a hátralékkezelésben való részvételt.

A támogatás igénybevételének megkönnyítése önkormányzati lakbérhátralékok esetén

Az önkormányzati lakbérhátralékok esetében a hátralékkezelési támogatás jelenleg csak egy bonyolult, sokszereplős igénylési folyamat útján vehető igénybe. Az ügyfél más-más szervezetnél köt részletfizetési megállapodást (JGK Zrt.), teljesíti az előzetes együttműködést (JSzSzGyK) és teljesülést követően szintén külön intézmény dönt a támogatás elbírálásáról (Családtámogatási iroda). A részletfizetés és a támogatás elégtelen összehangolása miatt az ügyfél először a részletfizetési megállapodást a hátralék teljes – nem pedig a támogatással csökkentett – összegére köti, ami a maximális futamidő mellett is nagyon magas havi részleteket eredményez. Ezután van lehetősége a hátralékkezelési támogatás igénylésére, amelynek megítélése akár több hétig is elhúzódhat. A támogatás megítélését követően egy következő lépés a részletfizetési megállapodás módosítása a támogatási összeg függvényében.

A tapasztalatok szerint sok ügyfél a részletfizetési megállapodás megkötése után nem jut el a hátralékkezelési támogatás igényléséig. Hiába tehát a viszonylagosan jó létező konstrukció, az igénylés módja szűkíti a támogatással elért jogosultak körét: 2022-ben összesen 71 önkormányzati bérlő vette igénybe ezt a támogatást, miközben a vagyongazdálkodó több mint 200, legalább 100 000 forint hátralékkal rendelkező háztartást tart számon.

Az igénylés átalakításának célja az egyablakos igénylés felé való elmozdulás, ahol a részletfizetési megállapodás megkötése a támogatás megítélésével egyidejűleg történik. Ennek érdekében a megfelelő, több önkormányzati szervezetet érintő eljárásrend kidolgozása mellett szükséges a részletfizetési megállapodás Lakásrendeletben rögzített szabályainak módosítása. A javasolt konstrukcióban a JGK Zrt. elsőként olyan szerződést köt a bérlővel, ami a támogatás elbírálásáig az aktuális havi lakbér befizetését írja elő, és összeköti a hátralékost a JSzSzGyK-val, ahol a hátralékkezelés igénylése, valamint az aktuális havi lakbér befizetését segítő együttműködés történik. Ezzel összhangban javasoljuk a Lakásrendeletben rögzített, kötelező 10 százalékos önrészre vonatkozó szabályok elhagyását a hátralékkezelési támogatásban érintettek körében. A Családtámogatási Iroda a sikeres egy havi előzetes együttműködést követően dönt a támogatásra

való jogosultságról, az elbírálást követően pedig a JGK Zrt. a döntés függvényében számított törlesztő részletekkel köti meg a részletfizetési megállapodást.

A jogosultság jövedelmi korlátai

Ahogy az korábban rögzítettük, a támogatási formák jövedelmi korlátai esetében egységesen új fogyasztási egység skálára állunk át, valamint minden korlát esetében az öregségi nyugdíjminimumtól való elszakadást vezetünk be. Ennek megfelelően a korábbi, 128 500 Ft/fogyasztási egység/hó helyett 150 000 Ft/fogyasztási egység/hóban javasoljuk a jövedelemhatárok megállapítását. Amennyiben a kérelmező minden egyéb jogosultsági kritériumnak megfelel, azonban az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme meghaladja az előbbieken meghatározott felső jövedelmi küszöböt, azonban nem haladja meg az annak 133%-át jelentő 200 000 Ft/fogyasztási egység/hó mértéket, a bizottság méltányossági alapon javasolhatja a kérelmező támogatásra való jogosultságát. Továbbá, amennyiben a kérelmező az elmúlt 6 hónapban bekövetkezett jövedelem emelkedés miatt nem lenne jogosult a hátralékezelési támogatásra, úgy a 200 000 Ft/fogyasztási egység/hó jövedelem szintig a Bizottság külön döntése nélkül is megállapítható legyen a támogatás.

Bevonható hátralékok köre

A támogatási konstrukció jelenlegi formájában a jogcím nélküli lakáshasználók esetében kiköti, hogy a támogatás a lakbérhátralék fennállásáig kizárólag a JGK Zrt.-vel kötött tartozásra fordítható. Ez olyan esetekben, amelyekben a bérlői jogviszony rendezése nem csupán a JGK Zrt.-vel szembeni, hanem a közmű cégnél fennálló tartozás rendezetlenségéből adódóan is akadályozott, lassítja a jogcím rendezésének folyamatát és csökkenti a bérlők esélyeit a sikeres hátralékezelésre. Javaslatunk, hogy ameddig a támogatást igénylőnek van a JGK Zrt.-vel szemben fennálló hátraléka, addig a támogatás egy részét legyen köteles a lakbérhátralék csökkentésére fordítani, de a támogatás fennmaradó része legyen folyósítható az esetlegesen ezzel egyidejűleg fennálló közműtartozás csökkentésére is, olyan módon, hogy ez a lehető leghatékonyabban segítse elő a jogcím mihamarabbi rendezését.

A támogatás mértéke

A jelenlegi konstrukcióhoz képest változás a támogatás mértékének 50 százalékra történő mérséklése is. (A már folyamatban lévő ügyek esetében marad a 75%.) Míg jelenleg a támogatás összege legfeljebb a hátralék 75 százaléka, de maximum 300 000 forint, javasoljuk az 1+1 forint elvre való átállást, amely minden befizetett részlet mellé ugyanakkora összegű támogatást rendel. Ennek eredményeként a maximálisan bevont 500 000 forintos hátralék mellett a maximális 24 hónapos támogatási időszak esetén az önrész összege havi 10 417 forint.

A támogatás mértékének változása, a jogosultság elvesztése

Az új konstrukció rugalmasságában is törekszik a hátralékos személyek élethelyzetéből adódó realitásokhoz igazodni, ebből adódóan az időszakos nemfizetés nem vonja automatikusan maga után a támogatási szerződés felbontását. A támogatott hátralékos nemfizetésből következően abban az esetben veszíti el jogosultságát a támogatásra, amennyiben 90 napot meghaladóan marad el a havi törlesztőrészletének megfizetésével. A Szociális rendeletben ma előírt visszafizetési kötelezettség azonban nem érvényes rá. A támogatásra való jogosultság elvesztését követően a jövőben 24 hónapról 12 hónapra csökkentenénk azt az időszakot, amíg a támogatást nem lehet ismét igényelni.

8.2. Nagy összegű önkormányzati lakbérhátralékok kezelése

Adósságkezelési akcióprogram logikája

Javaslatunk másik elemeként egy adósságkezelési akcióprogramot hozunk létre a rendelet hatálya alá eső, 53 darab³, 1 millió forintot meghaladó lakbér, illetve különszolgáltatási díj hátralékkal rendelkező háztartás helyzetének rendezésére. Egy olyan egyszeri, átmeneti adósságrendezési konstrukciót javasolunk, amely a rendelet elfogadását követően 12 hónapos időablakban lehetővé teszi a teljes felhalmozott tartozás egészének bevonását a hátralékkezelésbe 75 százalékos támogatási intenzitás mellett. Emellett javasoljuk a Lakásrendeletben szabályozott részletfizetési megállapodás szabályainak részleges kiigazítását is.

Jogosultság és az adósságkezelési időszak

A jogosultság jövedelmi határai megegyeznek a HKT esetében már ismertetett kritériumokkal, az egészében bevont tartozásra vonatkozó maximálisan meghatározható adósságkezelési időszak azonban eltér, ebben az esetben – a Lakásrendeletben szabályozott részletfizetési megállapodás maximális futamidejéhez igazodva – legfeljebb 58 hónap. Ennek eredményeként például egy 2 millió forintos hátralék mellett a maximális 58 hónapos részletfizetési időszak esetén az önrész összege havi 8 620 forint.

A jogosultság elvesztése

Nemfizetés esetén a lakáshasználót a JGK Zrt. 15 nap után fizetésre szólítja fel, és felveszi a kapcsolatot a JSzSzGyK-val a lakáshasználó esetkezelése, a nemfizetést eredményező akadályok elhárítása érdekében. Javasoljuk, hogy a kedvezményezettnek a támogatási időszak alatt kétszer is legyen lehetősége átütemezést kérvényezni. Továbbá, a részletfizetési megállapodás és a támogatási szerződés felmondására 90 napos nemfizetés esetén is csak akkor van lehetőség, amennyiben a JSzSzGyK nyilatkozott a lakáshasználóval való kapcsolatfelvételtől és az adósságrendezés lehetőségeinek felméréséről.

A akcióprogram tervezett lépései

1. A nagy összegű hátralékkal rendelkezők körének beazonosítása a JGK Zrt. nyilvántartása alapján. Az akcióprogram kampányának lefolytatásához nagyban támaszkodunk a JSzSzGyK családsegítői hálózatának segítségére.
2. Egy, a nagy összegű hátralékkezelésre dedikált munkacsoport létrehozása a JGK Zrt., a JSzSzGyK, a Családtámogatási Iroda, valamint a Vagyongazdálkodási Iroda részvételével. A csoport feladata a lakáshasználók lehetőségeinek közös, esetenkénti feltérképezése annak érdekében, hogy az intézményrendszer minden pontján ismertek legyenek az adósságkezelési folyamat lehetséges elemei, és az adósságkezelés minél hatékonyabban történjen.
3. Végül a szerződéskötési folyamat a HKT új konstrukciójának megfelelő lefolytatása, ami a JSZSZGYK előzetes együttműködéséből és utánkövetéséből, a Családtámogatási Iroda jogosultságra vonatkozó döntéséből és a támogatási szerződés megkötéséből, valamint a JGK Zrt. hatáskörében történő részletfizetési megállapodásból áll.

---

³ Beleértve olyan háztartásokat is, amelyeknek a JGK Zrt.-vel már lehet érvényes részletfizetési megállapodása.

Kapcsolódás más támogatási formákhoz

Az egyszeri adósságrendezési programban érintettek párhuzamosan igénybe vehetik a hátralékkezelési támogatást közműszolgáltatók felé fennálló egyéb tartozásaik kezelésére is.

9. Rendkívüli települési támogatások kiigazítása

Jelen koncepció egyik fő célja a rendszeres támogatások súlyának növelése az Önkormányzat által nyújtott önként vállalt támogatások körében. Ugyanakkor az eseti támogatásoknak továbbra is fontos szerepet szánunk a háztartások életében bekövetkező krízishelyzetek, nem várt, jelentős kiadással járó események kezelésében. Ezért, bár szándékaink szerint a jövőben a rendkívüli települési támogatások pénzübeli súlya csökkenni fog a támogatási rendszerben, javasoljuk a támogatási formák részleges bővítését.

A jelenlegi rendszerben az alábbi jogcímenek nyújtható rendkívüli települési támogatás:

1. létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet támogatására,
2. időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy támogatására,
3. fűtési- és rezi költség viseléséhez,
4. budapesti közösségi közlekedési bérlettámogatásra, valamint
5. méltányosságból egyéb célok támogatására,

Ezen túl a Szociális törvény 7. § alapján az Önkormányzat rendkívüli hatáskörben is nyújt támogatást, amennyiben ennek hiánya az igénylő életét, illetve testi épségét veszélyezteti.

A rendkívüli települési támogatás különböző jogcímeinek logikája, hogy az alacsony jövedelmű háztartások meghatározott élethelyzetekben egyszeri, nagyobb összegű támogatáshoz tudjanak folyamodni, ugyanakkor évi négyszer legyen lehetőségük szabadon felhasználható pénzübeli juttatást is igénybe venni. Ezt egészíti ki a méltányossági támogatás, ami többek között arra is szolgál, hogy az Önkormányzatnak a nagyobb kiadással járó, de külön nem nevesített élethelyzetekben is legyen eszköze támogatást folyósítani. Ez utóbbi esetekben azonban csupán a Bizottság javaslata alapján ítélt meg a támogatás, amely jelentős többletidővel és megnövekedett adminisztratív teherrel jár. Javaslataink ezért arra is irányulnak, hogy a jelenleginél több nevesített élethelyzetben lehessen a normatív úton, a Bizottság külön javaslata nélkül támogatáshoz jutni.

Létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet támogatása

A létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet támogatása jogcím körében három esetet határoz meg a rendelet:

- kérelmező lakásának lakhatatlanná válása következtében a krízishelyzet kezelésére, ebben az esetben a támogatás összege legfeljebb 100 000 forint;
- kérelmező bűncselekmény áldozatává válása következtében a krízishelyzet kezelésére, ebben az esetben a támogatás összege legfeljebb 30 000 forint;
- hozzátartozó elhalálása következtében a temetési költségek viselésére, ebben az esetben a támogatás összege legfeljebb 50 000 forint.

Utóbbi két esetben a támogatást jelenleg olyan egy- és kétfős háztartások vehetik igénybe, ahol az ekvivalens jövedelem nem haladja meg az ÖNYM 450 százalékát (128 250 forintot), valamint olyan többfős háztartások, ahol a 400 százalékát (114 000 forintot). A lakás lakhatatlanná válása esetében nincs ilyen jövedelmi korlát. A három jogcím közül elsősorban a temetésre fordítható támogatást vették igénybe, 2018 óta évente átlagosan 52 háztartás. A másik két támogatás esetében az elérés alacsony volt, az elmúlt öt évben azokat összesen 8 háztartás számára folyósították.

Időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek támogatása

A rendkívüli települési támogatás másik formája az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek számára nyújtott támogatás. Ahogyan azt korábban megállapítottuk, jelenleg ez az Önkormányzat által nyújtott legnagyobb elérésű támogatás, amelyről feltételezzük, hogy a rászorulóknak egy jelentős része kiszámítható, rendszeres támogatás hiányában veszi igénybe. A rendkívüli támogatást a háztartások évente legfeljebb négy alkalommal igényelhetik egy, a háztartások ekvivalens jövedelme szerint differenciált éves keretösszegeken belül. A támogatás készpénzben, utalványban, vagy lakhatási kiadásokra természetben folyósítható. A jövedelmi határ megegyezik a rendkívüli élethelyzetben nyújtott támogatásával. Jelenleg az éves keretösszegeken felül évente egyszer igényelhető további 10 000 forint, utalvány formájában.

Fűtési- és rezszi költség viselésének támogatása

A fűtési- és rezszi költség viselésének rendkívüli támogatása fix összegű, 6 000 forintos, közvetlenül a szolgáltató felé folyósított havi támogatást biztosít a fűtési szezonban, októbertől márciusig. Ahogy a lakhatási támogatás bevezetéséről szóló fejezetben már írtuk, javasoljuk ennek a támogatási formának a kivezetését, egy egész évben elérhető ellátással való kiváltását.

Méltányossági alapú támogatás

A rendelet lehetővé teszi továbbá a rendeletben meghatározott bizottság döntése által a meglévő jogosultsági kritériumoknak meg nem felelő rászorulóknak esetében, valamint a nevesített jogcímenek és támogatási összegeken túl a támogatás méltányossági alapon való megítélését, azonban az ezen a jogcímen kedvezményezett ügyfél jövedelme sem haladhatja meg az ÖNYM 700 százalékát. A támogatás odaítéléséről a Bizottság javaslata alapján a polgármester dönt.

Bérlettámogatás

Az idei évben bevezetett budapesti közösségi közlekedési bérlettámogatás rászoruló 14 és 18 év közötti, illetve alap- vagy középfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló fiatalok számára jár, és fedezi az éves budapesti közlekedési bérlet vételárát.

A továbbiakban az első két rendkívüli települési támogatási forma átalakítására teszünk javaslatot.

Javaslat

Javasoljuk mind a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetben, mind a létfenntartási gonddal küzdő személyek által igénybe vehető támogatás esetén a jogosultsági korlát 150 000 forint/fogyasztási egység/hó összegre emelését, továbbá a megnövekedett árakra való tekintettel az előbbi jogcím keretében folyósított temetési támogatás esetében a maximálisan folyósítható összeg 50 000 forintról 100 000 forintra emelését.

Létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet támogatása

A jelenleg a települési támogatások között szerepelő fűtési díjkompenzációs támogatás olyan háztartásokat céloz, akiket ideiglenesen kizártak a gázszolgáltatásból. A támogatás célja a megnövekedett elektromos áramfogyasztás kompenzálása időarányosan 5 000 és 15 000 forint közötti összeggel természetben, egyenesen az áram szolgáltatóknak utalva. A támogatások átlátható

kezelése érdekében ez a támogatási forma átkerül a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetben nyújtott települési támogatási jogcím esetei közé.

Javasoljuk ezen felül még egy támogatási eset bevezetését a háztartástag hirtelen betegsége esetén a megnövekvő kiadások, illetve a kieső jövedelem kompenzálására. Ennek megfelelően a támogatást egyszeri gyógyászati segédeszköz vásárlásra lehetne igényelni, maximum 100 000 forint értékben, orvosi felírás alapján, nem utófinanszírozott formában. Másrészt, aktív korú háztartástag 15 napot meghaladó keresőképtelensége esetén – fekvőbeteg gyógyintézetben történő kezeléssel szülő vagy orvos által kiállított keresőképtelenségről szóló igazolás alapján – javasoljuk az egyszeri, fixen 70 000 forint összegű támogatás bevezetését.

Időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek támogatása

Nem várt költségek viseléséhez évi négy alkalommal igénybe vehető támogatási forma. Jelenleg a kedvezményezettek a támogatást igényelhetik utalvány, készpénz, vagy szolgáltató számlájára történő utalás formájában. Javasoljuk az utalvány formájú folyósítási lehetőség kivezetését, mivel rendkívül magas az adminisztrációs költségekkel jár. Hasonlóan, a jelenleg az éves kereten felül igényelhető évi egyszeri utalvány helyett javasoljuk a támogatási keretösszeg emelését.

Az éves támogatási keretösszegeket a jövőben a következőképpen javasoljuk meghatározni:

- az újonnan bevezetésre javasolt lakhatási támogatással való harmonizáció érdekében azon háztartások, amelyek lakhatási támogatást vesznek igénybe, ezen a jogcímen évente legfeljebb 60 000 forint összegű támogatásra legyenek jogosultak.
- Azon háztartások esetében, akik nem jogosultak lakhatási támogatásra, de ekvivalens jövedelmük alacsonyabb, mint 150 000 forint, a támogatási keretösszeg egységesen évi 70 000.

10. A pénzügyi ellátások átalakításának költségvetési hatásai

A Koncepcióban megfogalmazott javaslatok várható költségeire becslést készítettünk 2023-ra és 2024-re, azt feltételezve, hogy az új támogatások 2023 novemberében kerülnek bevezetésre.

Települési támogatások becsült költségei

Lakhatási támogatás

Számításaink alapját az Önkormányzat megbízásából a Publicus által a Magdolna-Orczy Negyed Szociális Városrehabilitációs Program (azonosító szám: VEKOP-6.2.1-15-2016-00013) keretében 2022 őszén 702 háztartás(fő) megkérdezésével megvalósult adatfelvétel jelentette, mely részletes információkat tartalmazott a háztartások összetételéről és jövedelmi helyzetéről. Bár a lekérdezés csak a Magdolna és az Orczy negyedben élőket érintette, az adatok alulreprezentálják a két negyed alacsonyabb jövedelmű családjait. Így viszont azt gondoljuk, hogy az felvétel megfelelő közelítést ad a józsefvárosi családok átlagos jövedelmi helyzetéről.

A háztartásmintánk alapján, a javasolt támogatási paraméterek mellett a józsefvárosi családok 10 százaléka (mintegy 3600 háztartás) lenne jogosult a támogatás igénybevételére, az átlagos támogatási összeg pedig 14 000 forint/hó körül alakulna. Az elmúlt 5 évben az Önkormányzat által nyújtott legnagyobb igénybevételű támogatási formát, a koronavírus járvány során nyújtott rendkívüli települési támogatást 1028-an vették igénybe. 1800 háztartás támogatását feltételezve a javasolt paraméterekkel a támogatási forma **évi mintegy 303 millió forintos kiadást** jelent az Önkormányzat számára. Az első évben várhatóan ennél alacsonyabb lesz az igénybevétel, azonban fontosnak tartjuk bemutatni, hogy egy közép távon reális elérés esetén mekkora terhelést jelent a konstrukció az Önkormányzati költségvetés számára.

Bölcsődéztetési támogatás

A bölcsődéztetési támogatás költségeinek megbecslése során a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődékbe járó gyermekek családjainak jövedelmi helyzetéből tudtunk kiindulni. Jelenleg 189 gyermek családjáról mondható el, hogy a jövedelme nem haladja meg a 100.000 Ft/hó/fő jövedelem szintet. Amennyiben az 50 szabad férőhelyre csak olyan gyermekeket íratnak be, akik jogosultak lesznek a támogatásra, úgy összesen 239 gyermekkel kell számolni, akik bölcsődéztetési támogatást igényelhetnek. Ez alapján **a támogatás éves költségigénye 14.340.000 Ft.**

Születési támogatás

2019-ben 619 élveszületés történt Józsefvárosban, azaz egy háztartásra hozzávetőlegesen 0,018 születés jutott. A háztartásminták alapján a 150 000 forint/fogyasztási egységben meghatározott jövedelem határba az összes háztartás 41 százaléka esik bele. Ez alapján, 80 százalékos igénybevételt feltételezve a támogatás költségigénye a megemelt támogatási összeg mellett **mintegy 6 300 000 forint évente.**

Első osztályosok támogatása

A Családtámogatási Iroda tájékoztatása alapján évente mintegy 200 gyermek családja veszi igénybe ezt a támogatást a jelenlegi feltételek mellett, ami évi 1 000 000 forintos kiadást jelent. Feltételezve,

hogy a támogatási összeg megnövelése 25 százalékos növekedést jelent az igénybe vevők számában, úgy a támogatásra évente **3 750 000 forintot** kell költenie az Önkormányzatnak.

Ápolási támogatás

A Magyar Államkincstár adatszolgáltatása alapján 2023 áprilisában 195 józsefvárosi személy részesült ápolási díjban. A javaslat célja minél több ápolási díjban részesülő személy elérése a jelenlegi jövedelem határ megszüntetésével, illetve a jelenleg ápolási díjra nem jogosult, de felnőtt tartósan beteg hozzátartozójukat otthon gondozó hozzátartozók kiemelt támogatása. Az ápolási díjra jogosultak között 60%-os elérést, valamint 50 további ápolási díjra nem jogosult igénylőt feltételezve a megemelt támogatási összeg mellett **a támogatás éves költsége mintegy 50 000 000 forint.**

Gyógyszer és segédeszköz támogatás

A gyógyszer és segédeszköz támogatás költségeinek pontos megbecslése azért nehézkes, mert a jogosultság nem csak jövedelemhatárhoz, hanem a gyógyszer- illetve segédeszköz költségek jövedelemhez viszonyított arányához is kötött, a gyógyszer- és segédeszköz költségek átlagos megoszlásáról viszont nincs információnk. Becslésünk során egyrészt azt feltételeztük, hogy az igénylők száma 75 százalékkal növekedni fog; másrészt, hogy a támogatás átlagos összege 15 000 forint/hó körül fog alakulni (a javaslat szerint a kérelmezők 9 000 és 20 000 forint közötti összegű támogatásra jogosultak). Eszerint **a támogatás várható költségigénye évi 18 000 000 forint.**

Hátralékkezelési támogatás

Tavalyi évben az Önkormányzat mintegy 23 000 000 forintot költött hátralékkezelési támogatásokra. A javaslat alapján a támogatás intenzitása – a nagy összegű önkormányzati lakbérhátralékok kivételével – 75%-ról 50%-ra mérséklődik, így a hozzáférés növekedése mellett sem várható a költségigény számottevő növekedése a közmű- és közös költség hátralékokra szánt támogatások esetén. A javaslat külön akciótervet fogalmaz meg a nagyszámú önkormányzati lakbér hátralékok kezelésére. Jelenleg a vagyonkezelő körülbelül 122 611 148 forint 1 millió forintot meghaladó hátralékot tart számon. Amennyiben az új szabályozás szerint erre a teljes hátralékállományra támogatást vesznek igénybe, az évi körülbelül 19 000 000 forint támogatást igényel. Ez alapján **40 000 000 milliós költségigénnyel** számolunk, melynek egy része bevételként is meg fog jelenni az Önkormányzat költségvetésében.

Rendkívüli települési támogatások becsült költségei

Létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzet támogatása

A javaslat szerint ilyen támogatást lakás megsemmisülése, bűncselekmény áldozatává válása, gázszolgáltatásból való kizárás esetén, temetési költségek fedezésére, illetve hirtelen betegség esetén lehet igényelni. A temetési költségre igénylehető támogatást leszámítva ezen alacsony elérésű, illetve újonnan bevezetni javasolt támogatások költségigényét nehéz tervezni. 2022-ben a temetési költségek fedezését kivéve összesen egy alkalommal vették igénybe ezt a támogatást típust. A költségigény megbecslése során a temetési költségek esetén ugyanannyi igénybe vevőt feltételeztünk, mint 2022-ben, míg a többi támogatás típusra olyan tartalékokat építettünk be, ami akkor is elegendő lesz, ha az adott évben váratlanul megemelkedik az igénylések száma. Az újonnan bevezetni javasolt betegség esetén járó támogatást esetén (ahol a támogatás formájától függően 70-

100 ezer forintig terjedhet a támogatás összege), mintegy 90 000 forint átlagos támogatási összeget feltételezve évi 16 igénylővel számoltunk. Ez alapján **a jogcímen nyújtott támogatások költségigénye egy évre 7 100 000 forint.**

Időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek támogatása

Ahogy fentebb megállapítottuk, rendszeres ellátások hiányában jelenleg leginkább ezt a támogatást veszik igénybe a józsefvárosi háztartások: 2022-ben 521 háztartás részesült a konstrukció keretében készpénztámogatásban. A javasolt módosítások alapján nem várható e támogatási forma elérésének jelentős növekedése. A támogatási összegek növekedését is figyelembe véve, azonos számú kedvezményezettet feltételezve **a támogatás várható költsége körülbelül évi 34 000 000 forint.**

Méltányosságból és rendkívüli hatáskörben nyújtott támogatások

Ez a két támogatási forma is a nehezen tervezhető ellátások körébe tartozik. A rendkívüli hatáskörben megítélt támogatások összege az elmúlt 5 évben 120 000 és 960 000 forint között változott. Ebben az esetben 1 millió forintos költséggel számoltunk, az elmúlt 5 év legmagasabb ráfordítását alapul véve. A méltányossági támogatás csak 2021 óta elérhető és a két referencia évben a ráfordított költségek háromszoros eltérést mutatnak. Ebben az esetben a magasabb, 2022-es összeggel azonos mértékű ráfordítást feltételeztünk. Összességében tehát a két támogatási forma mintegy **4 000 000 forintos kiadást** jelent az Önkormányzat számára.

A 2022-es évben nyújtott és a javaslatban szereplő pénzbeli ellátások költségeit az alábbi táblázat foglalja össze:

Támogatás típus	2022		Javaslat		
	Ráfordítások	Igénybe vevők száma	Becsült költségigény 2024-ben	Becsült költségigény 2023-ban	Igénybe vevők becsült száma
Lakhatási támogatás			303 000 000 Ft	51 700 000 Ft	1800
Bölcsödéztetési támogatás			15 000 000 Ft	2 500 000 Ft	239
Születési támogatás	135 000 Ft	9	6 300 000 Ft	1 050 000 Ft	211
Első osztályosok támogatása	1 000 000 Ft	200	3 000 000 Ft	500 000 Ft	200
Ápolási támogatás	190 000 Ft	3	50 000 000 Ft	6 240 000 Ft	156
Gyógyszer és segédeszköz támogatás	3 888 000 Ft	57	18 000 000 Ft	3 000 000 Ft	100
Oltási támogatás	73 568 Ft	3			
Hátralékkezelési támogatás	23 170 216 Ft	148	40 000 000 Ft	5 833 000 Ft	200
Hátralékkiegyenlítési támogatás	0	0			
Lakás megsemmisülése/ Bűncselekmény/szabály sértés áldozata	60 000 Ft	1	500 000 Ft	83 000 Ft	12
Temetési költségek	2 300 000 Ft	45	4 600 000 Ft	767 000 Ft	45
Betegség esetén			1 500 000 Ft	250 000 Ft	

Gázszolgáltatásból való kizárás (jelenleg települési támogatás)	0	0	500 000 Ft	83 000 Ft	16
Létfenntartási gonddal küzdőknek	28 370 000 Ft	521	30 000 000 Ft	5 000 000 Ft	521
RTT koronavírus járvány	1 450 000 Ft	43			
COVID-oltási támogatás (2021. évi egészségvédelmi támogatás)	1 620 000 Ft	78			
Méltányosságból	2 988 768 Ft	30	3 000 000 Ft	500 000 Ft	30
Rendkívüli hatáskörben	325 215 Ft	5	1 000 000 Ft	170 000 Ft	
Fűtési és rezsitámogatás	5 592 000 Ft	340			
Bérlet támogatás			20 000 000 Ft	3 330 000 Ft	
Összesen	71 162 767 Ft		496 400 000	81 006 000 Ft	

11. A új támogatási rendszer bevezetése, működtetése

Ahogy fentebb rögzítettük, a józsefvárosi pénzbeli ellátások átalakításának legfontosabb célja a kedvezményezettek számának növelése. Ennek egyik eleme a támogatási konstrukciók átalakítása: az igénylés megkönnyítése, a szabályok ésszerűsítése és hozzáigazítása a rászorulóknak tényleges igényeihez és teherviselőképességéhez. Jelen koncepció jórészt ehhez kíván hozzájárulni azzal, hogy rögzíti az ellátások átalakításának legfőbb irányvonalait. Azonban a rászorulóknak minél nagyobb hányadának elérése, és az új támogatási rendszer sikeres bevezetése és működtetése érdekében nem elég megalkotni az új szabályozást, további lépések szükségesek.

1. Az új rendelet és támogatási szabályok megalkotásával párhuzamosan szükséges kialakítani és rögzíteni az érintett szervezeti egységek – így a Családtámogatás Iroda, JSzSzGyK valamint a JGK Zrt. – közötti új eljárásrendeket.
2. Az új szabályok hatályossá válása előtt el kell végezni az igénylési folyamatok részletes felülvizsgálatát és az új szabályokhoz igazodó, közérthető igénylési dokumentumok kidolgozását.
3. Az új szociális rendszer bevezetését nagyszabású, minél több csatornán zajló információs kampány kell, hogy kísérje, elsősorban a lakhatási támogatásra koncentrálva. Ezen túl az egyes támogatási formák esetében a célcsoporthoz igazodó további tematikus kampányok és információs anyagok lehetnek szükségesek. Meg kell találni a módját, hogy hogyan lehet elérni az olyan háztartásokat, akik jelenleg nincsenek az Önkormányzat intézményeinek látókörében.
4. Külön tervet szükséges készíteni a lakcímkártya kiváltásának elősegítésére. A kerületi lakcím hiánya komoly gátja a támogatások igénybevételenek, így a kerületben élő, de lakcímmel nem rendelkező lakók bejelentkezése egy fontos módja lehetne az elérés növelésének.
5. Az első időszakban biztosítani szükséges a módját annak, hogy az új szabályokat alkalmazó szervezeti egységek jelezhessék az esetlegesen felmerülő problémákat. Az így beérkező információk alapján amennyiben szükséges, elvégezhető a támogatási szabályok utólagos kiigazítása.
6. Az új támogatási rendszer bevezetése után meg kell teremteni a feltételeit az igénylések és a megítélt támogatások folyamatos nyomonkövetésének. Havonta-kéthavonta szükséges áttekinteni a sikeres és az elutasított igénylések számát, a kérelmező háztartások összetételét és jövedelmi helyzetét. A hozzáférés növekedése a koncepció sikerességének elsőszámú mérőszáma, ennek alakulásához mérten kell további kommunikációs vagy egyéb ösztönző intézkedéseket alkalmazni.
7. A támogatások jövedelem határainak és összegének éves felülvizsgálata szükséges ahhoz, hogy az infláció következtében ne szűküljön a jogosult háztartások köre és a támogatások ne veszítsenek értékükből. Az éves felülvizsgálat szükségességét vagy az automatikus indexálás szabályait is rendeletben szükséges rögzíteni.
8. Az éves felülvizsgálatban az igénylő háztartások átlagos jövedelmi helyzetének ismeretén túl segítséget nyújthat, ha az Önkormányzat bizonyos időközönként kutatást végez a kerületi háztartások összetételével és jövedelmi helyzetével kapcsolatban.